

รายงานการศึกษากลุ่ม
(Group Project)

เรื่อง
การพัฒนาศักยภาพเด็กวัยเรียนในศตวรรษที่ 21
ด้วย MORAL THINKING SCHOOL

จัดทำโดย กลุ่มที่ 12 รุ่นที่ 89

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 89
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

ประจำปี 2562
ลิขสิทธิ์ของสำนักงาน ก.พ.

รายงานการศึกษากลุ่ม (Group Project)

เรื่อง

การพัฒนาศักยภาพเด็กวัยเรียนในศตวรรษที่ 21
ด้วย MORAL THINKING SCHOOL

จัดทำโดย กลุ่มที่ 12 รุ่นที่ 89

1. นายสุภวัฒน์ หนูพริก
2. นายโชค ธีรพิทักษ์
3. นางสาวจันทนา จิตการคำ
4. นายอนุ เพ็ชรรัตน์
5. นายสมพจน์ กวางแก้ว
6. นางสาวศรีสอางค์ แสงสุวรรณ
7. นางจิตรา สิทธนานุวัฒน์
8. นายชูชาติ แก้วนอก
9. นายอรัญ ทนันทิ
10. นางสาวอรทัย ธนาวิจิตรเจริญ

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม

หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 89

วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

ประจำปี 2562

สำนักงานข้าราชการพลเรือน

(หน้าอนุมัติ)

สำนักงาน ก.พ.

เอกสารรายงานการศึกษากลุ่มนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม ของสำนักงาน ก.พ.

ลงชื่อ.....
(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....
(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....
(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....
(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ดีที่สุด คุณภาพการศึกษาของไทย ยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมากและต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย ด้านคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชนยังต้องมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น ซึ่งจากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ ทั้งผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้าน พื้นฐาน (O-NET) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยเฉพาะ วิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

เมื่อหันไปศึกษาการจัดการศึกษาของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ตามพัฒนาการของวัยแบบค่อยเป็นค่อยไป เรียนเนื้อหาวิชาและใช้เวลาเรียนน้อย แต่ กระบวนการจัดการเรียนรู้เน้นการลงมือปฏิบัติ พัฒนาการคิด การวัดผลตามพัฒนาการเป็นรายบุคคล ไม่นำมาเปรียบเทียบกัน ส่งผลให้เด็กคิดเป็น มีระเบียบวินัย สร้างผลิตภัณฑ์ต่างๆจากการเรียนรู้ที่ใช้ เวลาเรียนไม่มากแต่มีประสิทธิภาพ และนำมาต่อยอดเป็นนวัตกรรมที่โลกยอมรับ เด็กตระหนักถึง ส่วนรวม ร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อโลก รัฐธรรมนูญเยอรมันห้ามพัฒนาสติปัญญาของเด็กที่ยังไม่โต พอ เพราะชาวเยอรมัน ให้ความสำคัญระดับสูงต่อความสามารถด้านการสร้างจินตนาการของสมองเด็ก

โจทย์หลัก คือ การพัฒนาศักยภาพเด็กวัยเรียนในศตวรรษที่ 21 มีแนวทางอย่างไร เพื่อให้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติ มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ ศตวรรษที่ 21 และตอบ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งประเทศไทยได้มีการปฏิรูปการศึกษาด้วยการประกาศใช้พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีความมุ่งหมายและหลักการ ในหมวดที่ 1 มาตรา 6 การจัดการ ศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

แนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาศักยภาพเด็กวัยเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วย MORAL THINKING SCHOOL มีดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะสั้น ปี 2019-2021 พัฒนา“วินัยสร้างคน คนสร้างชาติ” มีแนวทางดังนี้

- 1) 1.ศึกษาวิเคราะห์ ทบทวน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 2) ศึกษาดูงานการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในประเทศพัฒนาแล้ว และโรงเรียนนวัตกรรมในประเทศไทย 3) สร้างความรู้ความเข้าใจ ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ 4) สร้างรูปแบบ MORAL THINKING

SCHOOL จากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย 5) ทดลองใช้รูปแบบ MORAL THINKING SCHOOL กับโรงเรียนแกนนำ

ระยะที่ 2 ระยะกลาง ปี 2021-2026 การเพิ่มศักยภาพเด็กวัยเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วย MORAL THINKING SCHOOL MODEL พัฒนา “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 3R 8C” โดย 1) ประเมินการใช้รูปแบบ MORAL THINKING SCHOOL MODEL จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 2) ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจ ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ 3) พัฒนารูปแบบใช้กับโรงเรียนต่างๆ ในประเทศไทย 4) ทดลองใช้ MORAL THINKING SCHOOL MODEL กับโรงเรียนต่างๆ 5) ประเมินการใช้รูปแบบ MORAL THINKING SCHOOL MODEL และ 6) ประเมินทักษะ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 3R 8C” และความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ระยะที่ 3 ระยะยาว ปี 2026-2039 การพัฒนา “นวัตกรรม MORAL THINKING SCHOOL MODEL เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับ ดำเนินการ ดังนี้ 1) ประกาศนโยบายการใช้ MORAL THINKING SCHOOL MODEL ในระดับชาติ 2) ประกาศรางวัลนักเรียนที่มี คุณลักษณะและทักษะ 3R 8C 3) ประกาศรางวัลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืนแก่ครู ผู้บริหารและผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องทุกฝ่าย 4) ประกาศเกียรติคุณโรงเรียนต้นแบบ MORAL THINKING SCHOOL

สรุปผลการศึกษา MORAL THINKING SCHOOL MODEL ที่สามารถพัฒนาคุณลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องทำทั้งระบบของประเทศจากความตระหนักเห็นความสำคัญและความร่วมมือของทุกสถาบัน ทุกกระทรวง กรม กอง หน่วยงาน และทุกคนในสังคมไทยต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ร่วมมือกันวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ด้วยหลักอริยสัจ 4 ซึ่งผู้บริหารระดับ การวางนโยบายของชาติ ทุกกระทรวง เปิดใจกว้างรับรู้อย่างจริงจังเพื่อนำมาวางแผนพัฒนาอย่างจริงจัง จริงใจ มีเป้าหมายคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติให้มีคุณภาพเต็มศักยภาพ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข แล้วศึกษาปัจจัยของรูปแบบการพัฒนาทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 นโยบายของรัฐ องค์ประกอบที่ 2 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร องค์ประกอบที่ 3 ภาวะผู้นำของครู องค์ประกอบที่ 4 บุคลิกภาพของครูที่ส่งเสริมการคิด องค์ประกอบที่ 5 การอบรมเลี้ยงดู องค์ประกอบที่ 6 คุณลักษณะของนักเรียนที่ส่งเสริมการคิด องค์ประกอบที่ 7 หลักสูตรที่ส่งเสริมการคิด และองค์ประกอบที่ 8 สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และนำมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง วัดผลประเมินผลเป็นระยะ เพื่อนำมาวางแผน ปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะกับบริบทของแต่ละโรงเรียน ชุมชน สังคม โดยมีเป้าหมายชัดเจนและพัฒนาไปสู่การสร้างเด็กไทยให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีคุณค่า มีความสุข สังคมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน รักษาแผ่นดินและอิสรภาพและถ่ายทอดเป็นมรดกให้ถึงรุ่นลูกหลานตลอดไป

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษากลุ่ม (Group Project) เรื่อง การพัฒนาศักยภาพเด็กวัยเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วย MORAL THINKING SCHOOL ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตร การพัฒนานักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม (นบส.1) รุ่นที่ 88 ซึ่งความสำเร็จของรายงานฉบับนี้เกิดขึ้นจากการหลอมรวมประสบการณ์การทำงานของสมาชิกในกลุ่มและการนำองค์ความรู้จากการฝึกอบรมหลักสูตร การพัฒนานักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม (นบส.1) รุ่นที่ 88 ซึ่งอาจารย์ทุกท่านได้ถ่ายทอดความรู้ หลักการ ทฤษฎี และแนวทางการปฏิบัติในการวางแผน การจัดทำโครงการ สู่กระบวนการทำงานที่เกิดผลในทางปฏิบัติ

รายงาน ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี จากการให้ความรู้ คำปรึกษา แนะนำจากอาจารย์สุชาดา ไทยบรรเทา และผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ แนวคิด แนวการปฏิบัติ ต่างๆ ที่มีคุณค่าต่อการจัดทำรายงานการศึกษานี้เป็นอย่างดี

คณะผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ผู้รับผิดชอบการฝึกอบรมหลักสูตร การพัฒนานักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม (นบส.1) รุ่นที่ 89 ทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุน ดูแลและอำนวยความสะดวกทุกด้านตลอดระยะเวลาการฝึกอบรม

คณะผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมถึงผู้จัดการศึกษาทุกระดับ ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ในการนำแนวทางจากการศึกษาค้นคว้ารายงานไปพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อ การพัฒนาศักยภาพเด็กวัยเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อการสร้างรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติที่มั่นคง การพัฒนาประเทศให้มั่นคง ยั่งยืน

คณะผู้จัดทำ กลุ่ม 12

พฤษภาคม 2562

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
1. สภาพทั่วไปของปัญหา	1
2. การคาดเดาปัญหาและโอกาสการพัฒนาของประเทศในอนาคต	7
3. แนวทางการแก้ปัญหา และ/หรือ การพัฒนา	14
4. การนำแนวทางบรรลุเป้าหมายสู่การปฏิบัติ	32
5. สรุปในภาพรวม	36
บรรณานุกรม	39
คณะผู้จัดทำ	40

สารบัญตาราง

ตาราง 1 Action Plan ระยะสั้น ปี 2019-2021	23
ตาราง 2 Action Plan ระยะกลาง ปี 2021-2026	24
ตาราง 3 Action Plan ระยะยาว ปี 2026-2039	25

1. สภาพทั่วไปของปัญหา

บทนำ

สังคมโลกและสังคมไทยในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมากจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษย์บ้านจะกลายเป็นที่ทำงานมีอาชีพใหม่ๆเกิดขึ้นอย่างไม่เคยมีมาก่อนการที่มนุษย์จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับยุคดังกล่าวซึ่งอาจกล่าวได้ว่าจะต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 (อดุลย์ วังศรีคุณ : 2557)

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สภาพของสังคมไทยได้สะท้อนภาพความอ่อนด้อยที่สำคัญยิ่งของสังคมและความอ่อนด้อยของการศึกษา คือ สภาพของสังคมที่เต็มไปด้วยระบบบริโภคนิยม (Consumerism) อยู่ทั่วไปทั้งในค่านิยมและแนวปฏิบัติของผู้คนในสังคม ระบบการศึกษาส่งเสริมระบบดังกล่าวและดำเนินการไปในแนวของบริโภคนิยมเช่นเดียวกัน (ไพฑูรย์ สินลารัตน์; และคณะ. 2558: 180) ส่งผลให้สภาพสังคมไทยอยู่ในภาวะวิกฤตอันเป็นผลมาจากความอ่อนแอทางความคิด คนไทยจึงเชื่อกันง่าย ถูกหลอกบ่อยๆ ฟังอะไรไม่ตรวจสอบความจริง ตีความสถานการณ์ต่างๆ ผิดเพี้ยนไปจากความจริง ขอบโลกเลียนแบบ ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ เมื่อมีปัญหาแก้ด้วยวิธีผิดๆ เช่น แก้ความจนด้วยการซื้อหวย แก้ความผิดหวังด้วยการฆ่าตัวตาย หรือแก้ปัญหาเศรษฐกิจด้วยการแจกเงินหรือกู้ต่างประเทศ จึงเป็นสังคมที่ขาดความมั่นคง พร้อมทั้งจะถูกชักจูงไปในทิศทางต่างๆ ผู้คนขาดความมั่นใจ รู้สึกไม่ปลอดภัย ดัชนีความสุขต่ำ ซึ่งเป็นผลของการคิดไม่เป็น หรือคิดผิด หรือไม่คิด (ชนาธิป พรกุล. 2556: 4)

จากผลการพัฒนาด้านคุณภาพการศึกษาของไทยพบว่า ยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมากและต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย ด้านคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชนยังต้องมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น ซึ่งจากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ คะแนนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางและต่ำ โดยในปี 2559 ผลคะแนน O-NET ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในวิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ย 52.29 วิชาวิทยาศาสตร์และสังคมศึกษามีคะแนนเฉลี่ย 31.62 และ 36.89 ตามลำดับ ในส่วนวิชาภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 27.36 และ 24.82 ตามลำดับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นคุณภาพของการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษาซึ่งมี

ความแตกต่างกันสูง ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนการศึกษานอกระบบ จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านการศึกษาระบบนอกโรงเรียน (N-NET) ด้านทักษะการเรียนรู้ความรูพื้นฐาน การประกอบอาชีพทักษะการดำเนินชีวิตและการพัฒนาสังคมพบว่าส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 และคะแนนมีแนวโน้มลดลงโดยเฉพาะด้านความรู้พื้นฐานมีคะแนนค่อนข้างต่ำมาก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: จ, 33-34)

จากผลการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International student Assessment: PISA) ซึ่งมุ่งเน้นการประเมินความสามารถของนักเรียนในการนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ การอ่านและคณิตศาสตร์ จากการเรียนไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตหรือสถานการณ์จริง พบว่า ผลการประเมิน PISA2015 คะแนนเฉลี่ยด้านการเรียนรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ การรู้เรื่องการอ่านและการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ ของนักเรียนไทย อายุ 15 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (EPCD) ทุกวิชา โดยประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 55 จาก 72 ประเทศ ซึ่งต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์และเวียดนามซึ่งอยู่ในลำดับที่ 1 และ 8 ตามลำดับ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: จ)

จากแนวทางการศึกษาสู่การสร้างสรรค์และผลิตภาพ 7 ประการ จึงควรพัฒนาทักษะของคนไทย 7 กลุ่ม ดังนี้ คือ 1) มีทักษะในการคิดวิจารณ์ญาณและการประเมินผล 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ 3) ทักษะการคิดสร้างสรรค์และมีจินตนาการ 4) ทักษะการผลิตและ คิดนวัตกรรม 5) ทักษะการเปลี่ยนแปลงและแก้ปัญหา 6) ทักษะการสื่อสารและความมั่นใจ ในตนเอง และ 7) ทักษะทางคุณธรรมและความรับผิดชอบ ซึ่งการก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 ด้วยทักษะ 7 ประการได้นั้น จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนวัฒนธรรมทางการศึกษาทั้งของไทยและอาเซียน เพราะวัฒนธรรมทางการศึกษาทั้งของไทยและอาเซียนเป็นวัฒนธรรมของการรับรู้ คือเป็นวัฒนธรรมที่ระบบการศึกษาทั้งการเรียนการสอน การบริหารจัดการล้วนสนองตอบต่อโลกาภิวัตน์และโลกยุคใหม่ในเชิงรับโดยตลอด เป็นการดำเนินงานเพื่อส่งเสริม การรับความรู้จากต่างประเทศ จากอาจารย์ผู้สอนทุกระดับ จึงทำให้ผู้เรียนไม่มีทักษะใหม่ๆ ส่วนผู้บริหารยังเป็นการบริหารจัดการในลักษณะให้ครูหาความรู้ จึงยากที่เราจะก้าวสู่ยุคของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีความหมายและพ้นจากกับดักของตะวันตกได้ ในการเปลี่ยนวัฒนธรรมที่สำคัญคือ เราต้องเปลี่ยนจากวัฒนธรรมของการรับไปสู่วัฒนธรรมการสร้างให้ได้ทางเลือกสำหรับศตวรรษที่ 21 ที่ประเทศไทยและอาเซียนต้องเดินไป คือ จะต้องสร้างวัฒนธรรมขึ้นใหม่เป็นวัฒนธรรมที่จะนำไปสู่การแสวงหาความรู้ การสร้างองค์ความรู้และใช้ความรู้ได้อย่างฉลาด ตลอดจนการสร้างสรรสิ่งใหม่ๆ ขึ้นในสังคมไทยและสังคมอาเซียนอย่างจริงจังและมากพอ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2558: 26-31)

นอกจากนี้ปัญหาแนวโน้มทางสังคมและวัฒนธรรมในสังคมไทยมีปัญหา ครอบครัวแตกแยก เด็กขาดความอบอุ่น กระแสการไหลบ่าของอารยธรรมข้ามชาติทำให้เกิดการเลือนไหลของวัฒนธรรมที่ผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ผู้บริหารให้ความสำคัญด้านวัฒนธรรมน้อยไป เด็กขาดความรู้ความ

เข้าใจในเรื่องวัฒนธรรม การเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยของโลก ประกอบกับอิทธิพลของ Globalization การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานของภาครัฐ ค้นหาบุคคลต้นแบบเด็กไทยในมิติวัฒนธรรม

จากสภาพปัญหาต่างๆดังกล่าว ทุกภาคส่วนของสังคมควรตระหนักในบทบาทหน้าที่เป็นผู้ใหญ่ที่ดีให้เด็กเห็นเป็นแบบอย่างให้เด็กได้เรียนรู้และทำตาม เช่น สื่อ ผู้ประกาศข่าว ผู้แสดง ภาพยนตร์ บุคคลต้นแบบ ควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน ด้านการพูด การแสดงออกอย่างมีวุฒิภาวะ การแต่งกาย เป็นต้น ควรปลูกฝังเรื่อง วัฒนธรรมตั้งแต่วัยเด็ก รมรณรงค์ส่งเสริมความเป็นไทย สู้ใจแก่ประชาชนทุกระดับ จัดฝึกอบรมครูต้นแบบด้านวัฒนธรรม ยกย่องหน่วยงานบุคคล องค์กร ต้นแบบด้านวัฒนธรรม พัฒนาทักษะเด็กวัยเรียนให้มีพฤติกรรมทางวัฒนธรรมที่ดีงาม และส่งเสริมให้สถาบันทางครอบครัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กด้านคุณธรรมและจริยธรรม ปลูกฝัง ส่งเสริม พัฒนา สังคมไทย ให้เป็นสังคมที่มีความสงบสุข ความรัก ความสามัคคี ประองตอง เอื้ออาทร บนพื้นฐาน ค่านิยมความเป็นไทย 12 ประการ รมรณรงค์อย่างเข้มข้น ในเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต กตัญญูกตเวที ระเบียบวินัย และจิตสาธารณะ การรักษา สืบสานคุณค่าวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของชาติ เช่น การยิ้ม การไหว้ แสดงความเคารพ การกล่าวสวัสดิี ขอโทษ ขอขอบคุณ เป็นต้น รวมถึงการจัดงาน ประเพณีในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ

โรงเรียนและห้องเรียน คือสถานที่ที่สำคัญที่สุดของประเทศ เพราะเป็นแหล่งผลิตทุนมนุษย์ ป้อนเข้าสู่สังคม และจะกลายเป็นกลไกอันสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทิศทางที่ต้องการ หากเรายังไม่สามารถปรับเปลี่ยนห้องเรียนและโรงเรียนให้สอนการคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว การศึกษาที่มุ่งเน้นแต่การให้ความรู้เป็นหลักก็จะไม่อาจตอบสนองต่อความต้องการและการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพและนับเป็นการลุดทอน หรือไม่สะท้อนถึงขีดความสามารถของคนไทยที่แท้จริงซึ่งขงจื้อกล่าวไว้ว่า “การเล่าเรียนโดยปราศจากความคิดนั้นนับว่าเป็นเรื่องเปล่าประโยชน์ (บรรจง อมรชีวิน. 2554: 19)

การจัดการศึกษาของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันส่งเสริมการเรียนรู้ตามพัฒนาการของวัยแบบค่อยเป็นค่อยไป เรียนเนื้อหาวิชาและใช้เวลาเรียนน้อย แต่กระบวนการจัดการเรียนรู้เน้น การพัฒนาการคิด ส่งผลให้เด็กคิดเป็น มีระเบียบวินัย เติบโตเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ เติบโตเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน ซึ่งรัฐธรรมนูญเยอรมัน ห้ามพัฒนาสติปัญญาของเด็กที่ยังไม่โตพอเพราะชาวเยอรมัน ให้ความสำคัญระดับสูงต่อความสามารถ ด้านการสร้างจินตนาการของสมองเด็ก รัฐธรรมนูญเยอรมันจึงระบุอย่างชัดเจนว่า ห้ามพัฒนาสติปัญญา ของเด็กปฐมวัยที่ยังไม่โตพอ เป็นการคุ้มครองสมองของเด็กปฐมวัย จะได้ไม่เป็นเหมือน "ฮาร์ดดิสก์" ของคอมพิวเตอร์ สิ่งสำคัญอันดับแรกสำหรับเด็กๆ ในวัยก่อนเข้าโรงเรียนประถมก็คือ เติบโตขึ้น ท่ามกลางบรรยากาศแห่งความร่าเริงและความสนุกสนาน กระทรวงศึกษาธิการเยอรมันมีคำสั่งกำกับ โรงเรียนประถม ไม่ให้เปิดสอนวิชาที่มุ่งเพิ่มทักษะใดๆ ทั้งสิ้นนอกเหนือชั่วโมงเรียนธรรมดา (Claudia Goldin; & Lawrence Katz. 2008)

ในขณะที่ฟินแลนด์กำลังจะปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญโดยการเปลี่ยนการสอนแบบรายวิชาเป็นการสอนโดยหัวข้อแทน เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในระบบการศึกษาของฟินแลนด์" เพื่อให้เข้ากับสังคมอุตสาหกรรมและสังคมสมัยใหม่ เช่น นักเรียนในสายอาชีพศึกษาอาจจะลงเรียน "บริการด้านร้านอาหาร" ผู้ลงเรียนคอร์สนี้จะได้รับความรู้ทางคณิตศาสตร์ ภาษา ทักษะการเขียนและทักษะการสื่อสารไปในตัว ส่วนนักเรียนที่เรียนสายสามัญนั้นก็อาจจะลงเรียนวิชา European Union ซึ่งรวมวิชาเศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภาษาและภูมิศาสตร์

ไม่เพียงแต่แค่การเปลี่ยนระบบการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ฟินแลนด์ยังได้พยายามเปลี่ยนรูปแบบดั้งเดิมของการเรียนที่นักเรียนขาดปฏิสัมพันธ์ด้วย โดยจะให้มีการทำงานร่วมกันมากขึ้น เช่นการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา ซึ่งถือว่าการเพิ่มทักษะการสื่อสารไปในตัวด้วย โดยในขณะนี้มีความพร้อมในเมืองกว่า 70 เปอร์เซนต์ที่ได้รับการฝึกให้สอนด้วยวิธีใหม่ (Garner, R. ออนไลน์).

สรุปปัญหาและความพยายามในอดีตที่ผ่านมา

จากผลการประเมินต่างๆ ดังกล่าว พบว่า เด็กวัยเรียนมีปัญหาหลายด้าน ทั้งด้านการเรียน พฤติกรรม เศรษฐกิจ สังคม การปรับตัว หากการพัฒนาผู้เรียนปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล เน้นการพัฒนาทักษะการคิด ทักษะในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 จะสร้างปัญญา สร้างภูมิคุ้มกัน ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น นำความรู้ความเข้าใจจากการเรียนรู้เรื่องที่สนใจจากการปฏิบัติจริงอย่างมีความสุข สามารถทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง รักการเรียนรู้ นำความรู้ ประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ความพยายามในอดีตที่ผ่านมา ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2542 เพื่อการปฏิรูปการศึกษาของไทย เริ่มด้วยการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นเครื่องมือ และต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับความมุ่งหมายและหลักการในหมวดที่ 1 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อย่างไรก็ตาม การปฏิรูปการศึกษาของชาติไม่บรรลุเป้าหมาย คุณภาพของคน ผลผลิตของการจัดการศึกษาไม่เป็นไปตามเป้าหมาย กลับมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้น ไม่สามารถมีศักยภาพในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 หรือศักยภาพในการแข่งขันกับอารยประเทศ ในด้านความคิด ความสุข สุขภาพกาย สุขภาพจิต วัฒนธรรม เป็นต้น จึงมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) ศึกษาทบทวนกฎหมายการศึกษาและปฏิบัติตามกฎหมาย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติอย่างเป็นสากล 2) ศึกษาวิเคราะห์นโยบายการจัดการศึกษาของประเทศต่างๆ วิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศไทยเพื่อสำรวจแนวทางการพัฒนาอย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน จากการจัดการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หากการจัดการศึกษาไม่ทำหน้าที่ หรือทำหน้าที่

ผิดพลาด จะเกิดผลตรงกันข้าม คือทำลายศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ ประเทศที่มีกระบวนการจัดการศึกษาแตกต่างกัน ส่งผลถึงศักยภาพ คุณภาพของคนและการพัฒนาประเทศจึงแตกต่างกัน เช่น ประเทศที่พัฒนาแล้วทางทวีปยุโรป อเมริกา หรือออสเตรเลีย ที่เรียนเนื้อหาวิชาไม่มากแต่เน้นกระบวนการพัฒนาทักษะการคิด ที่พระมหากษัตริย์ไทยในอดีตหลายพระองค์ได้ทรงเข้ารับการศึกษาที่นั่น หรือเจริญสัมพันธไมตรีและทรงนำผลของการพัฒนาของประเทศนั้นๆ เข้ามาพัฒนาประเทศไทย เช่น การแพทย์ การศึกษา การคมนาคม เป็นต้น เพราะเกิดจากการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาศักยภาพคน โดยไม่ให้ความสำคัญกับคะแนนใดๆ รวมทั้งการศึกษาของคนไทยในอดีต ที่เรียนไม่มากแต่มีการพัฒนาทักษะการคิด ทักษะชีวิต สร้างนิสัยรักการเรียนรู้ สามารถอบรมเลี้ยงดูลูกหลานให้เป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข เมื่อการจัดการศึกษาที่เน้นเนื้อหาจำนวนมาก มากกลุ่มสาระการเรียนรู้ ใช้เวลาเรียนเกือบทั้งหมดของการดำรงชีวิตในแต่ละวัน เพื่อมุ่งการแข่งขัน เปรียบเทียบ ประกาศผลคะแนนซึ่งแต่ละคน แต่ละประเทศมีปัจจัยพื้นฐานต่างกัน และรัฐใช้ผลในการอ้างอิงถึงศักยภาพของคน ซึ่งทำให้เห็นความผิดพลาดของการจัดการศึกษา จากประสบการณ์ตรงของแต่ละคนพบว่า คนสอบได้คะแนนมาก ได้รับการตีตราว่า เป็นคนเก่ง มีความเครียดต้องรักษาระดับคะแนนให้คงไว้ ให้ความสำคัญเพียงด้านการเรียนและเลือกเรียนเลือกอาชีพตามความคาดหวังของพ่อแม่ผู้ปกครอง ไม่ได้เรียนรู้ทักษะอื่นที่จำเป็นในการดำรงชีวิต คนได้คะแนนน้อย ได้รับการตีตราว่าเป็นคนไม่เก่ง เกิดการดูถูกตนเอง ผู้ปกครอง ครู คนรอบข้าง และการศึกษาระดับชาติ ซ้ำเติม นักเรียนเหล่านี้หลายคนขาดที่พึ่ง จากครอบครัวที่ไม่ทำหน้าที่ หันไปพึ่งพยายาเสพติด หรือเพื่อนที่เรียนอ่อนด้วยกัน บางคนหันไปหาความรักจากเพศตรงข้ามหรือคนมีฐานะเพื่อให้มีวัตถุที่ต้องการ สร้างปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย ที่ไม่มีใครประกาศความรับผิดชอบ แต่เป็นปัญหาสังคมที่เป็นวัฏจักร คนที่ล้มเหลวจากคะแนนต่างๆ ที่มีทักษะอื่น ดีเช่น กีฬา อาหาร ทักษะชีวิต มีคุณธรรม แต่ไม่ได้รับการยอมรับ ขาดการเห็นคุณค่าความภาคภูมิใจในตนเอง เมื่อมีปัญหาได้รับการซ้ำเติมจากรอบด้าน เด็กจำนวนมากหันไปคบเพื่อนหรือคนต่างเพศ สร้างสมาชิกใหม่ให้กับสังคม ในขณะที่ตนเองยังไม่มีวุฒิภาวะ ไม่สามารถดูแลตนเองได้ ไม่มีงานทำ ไม่มีอาชีพ ไม่มีทักษะการอบรมเลี้ยงดูลูก หลายคนแยกทางกันก่อนลูกเกิดมา บางคนมีคู่มือ ให้อย่าตายาย หรือปาลุง หรือทิ้งลูกไว้กับคนรับเลี้ยงแล้วหนีไปพร้อมหนี้สิน เด็กเกิดใหม่จึงขาดการดูแลตามบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ เป็นภาระของสังคมอย่างต่อเนื่อง เมื่อเข้ามาถึงโรงเรียน พฤติกรรมต่างๆ แก้ไขได้ยากแล้ว แนวทางการดำเนินการจึงควรดำเนินการ ดังนี้

แนวทางการวิเคราะห์บทวนการนำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไปใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพราะหากการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดด้วยการให้ความสำคัญกับคะแนนผลสัมฤทธิ์แล้วนำมาเปรียบเทียบกัน ในขณะที่ทุกคนเข้าใจดีว่า “คนแตกต่างกัน เช่น เข้าใจการจำแนกบัว เป็น 4 เหล่า

ของพระพุทธเจ้า เข้าใจทฤษฎีพหุปัญญา ของโฮวาร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) นักจิตวิทยา มหาวิทยาลัยฮาวาร์ด (Theory of Multiple Intelligences) (H. Gardner) (Online). Available URL: <http://tip.psychology.org/gardner.html> เสนอแนวคิดที่ว่า สติปัญญาของมนุษย์มีหลายด้านที่มีความสำคัญเท่าเทียมกันอยู่กับว่าใครจะโดดเด่นในด้านไหนบ้าง แล้วแต่ละด้านผสมผสานกันแสดงออกมาเป็นความสามารถในเรื่องใด เป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคนไปในปี พ.ศ. 2526 การ์ดเนอร์ ได้เสนอว่าปัญญาของมนุษย์มีอยู่อย่างน้อย 8 ด้าน คือ ด้านภาษา ด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการเข้าใจตนเองและด้านธรรมชาติวิทยา เป็นต้น กระบวนการพัฒนาคนโดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ จึงควรทบทวนนโยบายระดับชาติ ซึ่งมีหลักการที่ดี ที่ถูกต้องเหมือนประเทศพัฒนาแล้ว แต่ให้ความสำคัญกับคะแนนการวัดผลระดับชาติซึ่งเป็นสิ่งที่หยุดยั้งการพัฒนาศักยภาพคนในด้านอื่นๆ โดยไม่คำนึงถึงศักยภาพคนที่แตกต่างกัน จึงควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของแต่ละคน ตามความถนัด ความสนใจ มีค่านิยมต่ออาชีพสุจริตอย่างเท่าเทียม พัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล แทนการประเมินผลสัมฤทธิ์แล้วนำคะแนนมาเปรียบเทียบกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อทุกคนทั้งคนได้คะแนนมากหรือน้อยทั้งในระยะสั้นหรือระยะยาวและเป็นกับดักที่ไม่มีใครมาแก้ไขได้ หากผู้ใหญ่ในสังคมยังไม่สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ญาณไม่รู้เท่ารู้ทันสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น แม้จะทุ่มเทงบประมาณ กำลังคนมากเพียงใด เพื่อการพัฒนาที่หลงทางลึกลงไปเรื่อยๆ นำไปสู่การทำลายศักยภาพคนให้ด้อยลงอย่างต่อเนื่อง ปัญหาต่างๆ จึงเกิดขึ้นทุกด้าน แม้ทรัพยากรของชาติอุดมสมบูรณ์ คนไทยมีจิตใจที่ดีงามมาแต่เก่าก่อนไม่สามารถพัฒนาให้มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนได้

จากสภาพปัจจุบันปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจพัฒนานวัตกรรม MORAL THINKING SCHOOL เพื่อใช้ในการพัฒนาศักยภาพเด็กวัยเรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่ง MORAL THINKING SCHOOL หมายถึง โรงเรียนที่มุ่งสอนให้นักเรียนได้รู้ถึงกระบวนการเรียนรู้ เน้นพัฒนาคุณธรรม นำหลักธรรมพัฒนาทักษะการคิด ส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนได้รู้และใช้กระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการแสวงหาความรู้ มีความสามารถในการคิดตามหลักสูตร มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นำไปใช้ในการดำรงชีวิตอย่างอย่างรู้เท่าทัน ปรับตัวในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงไร้พรมแดนอย่างมีความสุข จากความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการร่วมวางแผน ส่งเสริม พัฒนา ประเมินอย่างต่อเนื่องด้วยความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันต่อสังคม น้อมนำหลักธรรมคำสอนของศาสนามาใช้เป็นหลักในการคิด การดำรงวิถีชีวิต แก้ปัญหา ตามหลักอริยสัจ 4 พัฒนาดนด้วยหลักอิทธิบาท 4 มีหลักธรรมนำชีวิต สมาชิกในชุมชนมีปฏิสัมพันธ์และแสดงความห่วงใยซึ่งกันและกัน และเกิดเจตคติทางบวกต่อการเรียนรู้และคุณธรรมของนักเรียน ปัญหาต่างของเด็กวัยเรียนลดลงและเจริญเติบโตเป็นประชาชนคนไทยที่มีคุณภาพในศตวรรษที่ 21

2. การคาดการณ์ปัญหาและโอกาสการพัฒนาของประเทศในอนาคต

ทิศทางของการพัฒนาศักยภาพเด็กวัยเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วย MORAL THINKING SCHOOL

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องจำเป็นต้องเตรียมกำลังคนให้มีสมรรถนะเพื่อสร้างผลิตภาพ (Productivity) ที่สูงขึ้น การจัดการศึกษาต้องวางแผนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีทักษะและสมรรถนะสูงและปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้บูรณาการกับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพร้อมรับการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 14) อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาของประเทศไทยได้มีนโยบายหลักในการจัดการศึกษาของประเทศ เพื่อให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถดำรงชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกได้อย่างมีความสุข มีแนวทางทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการคิดของผู้เรียน ซึ่งในการบริหารจัดการการศึกษาจำเป็นต้องตระหนักและดำเนินการส่งเสริมพัฒนาทักษะกระบวนการคิดให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน นักเรียน จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับ เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ เพื่อดูภาพรวมเป้าหมายการพัฒนาของโลก และนโยบายการส่งเสริมพัฒนาการคิดในประเทศไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และการศึกษาไทย 4.0 มีรายละเอียดต่อไปนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 5 หน้าที่ของรัฐมาตรา 54 ดังนี้

มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายรัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่งเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตาม

กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วยการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวรรคสอง หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามวรรคสาม รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตนให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาและเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู โดยให้รัฐจัดสรรงบประมาณให้แก่กองทุนหรือใช้มาตรการหรือกลไกทางภาษีรวมทั้งการให้ผู้บริจาคทรัพย์สิน เข้ากองทุนได้รับประโยชน์ในการลดหย่อน (ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 40 ก. 2560: 14-15)

ทิศทางในอนาคต (อย่างน้อย 10 ปี)

การแก้ปัญหาและพัฒนาศักยภาพคน สามารถทำได้จากการร่วมมือกันของทุกฝ่ายปฏิบัติตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นเครื่องมือและปฏิบัติร่วมกันอย่างจริงจังของทุกฝ่ายทุกระดับโดยร่วมกันตีความ ทบทวน เปิดใจยอมรับ การพัฒนาคนโดยยกเลิกการให้ความสำคัญกับคะแนนสอบและนำมาเปรียบเทียบกับบับปัจจัยที่มีความแตกต่าง ตามแนวทาง Moral Thinking School จากการศึกษาวิเคราะห์ทิศทางในการพัฒนาประเทศจากเอกสารต่างๆ ดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

การปฏิรูปการศึกษาของไทยเกิดขึ้นด้วยการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับความมุ่งหมายและหลักการ ในหมวดที่ 1 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนี้

หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา

แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการคิดให้กับนักเรียนได้กล่าวไว้ในมาตรา 22 24 และมาตรา 26 ดังนี้

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นและทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116/ตอนที่ 74 ก. 2542: 7-8)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 มีความสำคัญมากสำหรับการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน มีวิสัยทัศน์ให้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” (เลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: ฉ)

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้นแผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ 2 ด้าน คือ

เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21(3Rs8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้

3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics)

8Cs ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-Cultural Understanding)

ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม (Collaboration Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และ มีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้อง

กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์แห่งชาติ

3. เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม รู้รักสามัคคีและร่วมมือกันกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. เพื่อนำประเทศก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางและความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง

โดยให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษา สร้างเด็กรุ่นใหม่ ตอบโจทย์ ไทยแลนด์ 4.0 การศึกษาไทย 4.0 (Education 4.0)

การศึกษาไทย 4.0

การศึกษาไทย 4.0 คือ การจัดการศึกษาที่บูรณาการทั้งศาสตร์ ศิลป์ และเทคโนโลยีเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน เพื่อสร้างคนที่สังคมต้องการได้ในทุกมิติมีรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลายสอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนสอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียน การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นเครื่องมือกระตุ้นการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างสรรค์กรรม และการวิจัยด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ

เป้าหมายความสำเร็จ

1. กำหนดการจัดการศึกษาในระดับต่างๆ ให้ชัดเจนทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ
2. จัดหลักสูตรระดับต่างๆให้ตรงกับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับไทยแลนด์ 4.0
3. จัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์การลงมือปฏิบัติ
4. พัฒนาทักษะและสมรรถนะครูในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0
5. จัดทำข้อมูลกำลังคนเพื่อรองรับการทำงานในแต่ละกรรมและความต้องการของตลาดแรงงาน

6. มีมาตรการอุดหนุนเงินการศึกษาให้กับสถาบันที่จัดการศึกษาสาขาที่ขาดแคลนรองรับ
ไทยแลนด์ 4.0

ทักษะที่จำเป็นเพื่อพัฒนาไปสู่ไทยแลนด์ 4.0

ทักษะที่ต้องพัฒนาสำหรับคนไทยเพื่อเข้าสู่ Thailand 4.0ตามแนวคิด (ไพฑูรย์
สินลาร์ตัน. ม.ป.ป.; อ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2560: 25) มีดังนี้

1. Critical Thinking and Evaluation
2. Productivity and Innovation
3. Creativity and Imagination
4. Change and Problem-Solving
5. Communication and Self Confident
6. Asian and International
7. Ethic and Responsibility

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่
เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า
ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดย
จำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดีเก่ง
และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมาย
การพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดีเก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทย
มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย
มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์อดออม โอบอ้อมอารีมีวินัย รักษาศีลธรรม และ
เป็นพลเมืองดีของชาติมีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสาร
ภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง
อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกร
ยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีฟตามความถนัดของตนเอง (ราชกิจจานุเบกษา. 2561 : 9)

เพื่อให้ทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติและในทุกช่วงวัยสามารถได้รับการพัฒนาและยกระดับ ได้
เต็มศักยภาพและเหมาะสม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
จึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน และ
การเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนา ที่ให้ความสำคัญที่ครอบคลุมทั้งในส่วนของการพัฒนา

ทุนมนุษย์และปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างครอบคลุม ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ควบคู่กับการปฏิรูปที่สำคัญ ทั้งในส่วนของ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม เพื่อให้คนมีความดีอยู่ใน ‘วิถี’ การดำเนินชีวิตและ มีจิตสำนึกร่วมในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ และมีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม ในทุกระดับตั้งแต่ระดับ ปฐมวัยจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงใน ศตวรรษที่ ๒๑ มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครูการเพิ่มประสิทธิภาพระบบ บริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับ การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว รวมถึงความตระหนัก ถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลายตลอดจนพัฒนาและรักษา กลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของพหุปัญญา แต่ละประเภท และการปฏิรูประบบเสริมสร้างความรอบรู้ และจิตสำนึกทางสุขภาพ เพื่อให้คนไทย มีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ทั้งการเสริมสร้างครอบครัวที่เข้มแข็งอบอุ่นซึ่งเป็น การวางรากฐานการส่งต่อเด็กและเยาวชนที่มีคุณภาพสู่การพัฒนาในช่วงอายุถัดไป โดยการส่งเสริมการเกิดที่มีคุณภาพ การสร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับคนรุ่นใหม่ การส่งเสริมบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาคน การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเชื่อมโยงและบูรณาการ ข้อมูลด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างกระทรวง/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการเสริมสร้าง ศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ ในการใช้กิจกรรมนันทนาการและ กีฬาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐาน รวมถึงการพัฒนาทักษะด้านกีฬาสู่ความเป็นเลิศและกีฬาเพื่อการอาชีพ

เป้าหมาย

1. คนไทยเป็นคนดีคนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑
2. สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

ตัวชี้วัด

1. การพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. การพัฒนาสังคมและครอบครัวไทย

ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

1. การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรมที่พึงประสงค์โดยบูรณาการร่วมระหว่าง “ครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา และสื่อ” ในการหล่อหลอมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในลักษณะที่เป็น ‘วิถี’ การดำเนินชีวิต

1.1 การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว โดยส่งเสริมให้ ครอบครัว มีความอบอุ่น ดำเนินชีวิตโดยยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มัชยสัจจธรรม ซื่อสัตย์และ แนวปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะดังกล่าว รวมทั้ง การพัฒนาพ่อแม่ ให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต

1.2 การบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์วินัย คุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการ เรียนการสอน ในสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาสอดแทรกการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการมี จิตสาธารณะ เข้าไปในทุกสาระวิชาและในทุกกิจกรรม รวมทั้งปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษาให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียม และ ประเพณีอันดีงาม (ราชกิจจานุเบกษา. 2561 : 34-35)

สรุปการคาดการณ์ในอนาคต

การพัฒนาศักยภาพเด็กวัยเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วย MORAL THINKING SCHOOL มี ทิศทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 การศึกษาไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0 ยุทธศาสตร์ชาติ 2561 - 2580 ดังนี้

เป้าหมายด้านเด็กวัยเรียน (Learner Aspirations) มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21(3Rs 8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้

3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics)

8Cs ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-Cultural Understanding) ทักษะ ด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม (Collaboration Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการ สื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และ มีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

โดยความร่วมมือของทุกสถาบันของสังคมไทยในการบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาสอดแทรก การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะเข้าไปในทุกสาระวิชาและในทุกกิจกรรม รวมทั้งปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และ จิตสาธารณะ รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงาม โดยการเห็นแบบอย่างที่ดีของ ความประพฤติปฏิบัติของผู้ใหญ่และคนในสังคมไทย

3. แนวทางแก้ปัญหาและการพัฒนา

สรุปการเชื่อมโยงผลการวิเคราะห์อดีต ปัจจุบัน และทิศทางการแก้ปัญหาและพัฒนาในอนาคต ด้วย MORAL THINKING SCHOOL

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เป็นเครื่องมือในการปฏิรูปการศึกษาของไทย ซึ่งมีทิศทางที่ถูกต้อง เหมาะสม เป็นสากล และต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับความมุ่งหมายและหลักการในหมวดที่ 1 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสรุปแนวการจัดการศึกษาเพื่อการปฏิรูปพัฒนาคน ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการคิดให้กับนักเรียนได้กล่าวไว้ในมาตรา 22 24 และมาตรา 26 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116/ตอนที่ 74 ก. 2542: 7-8)

สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

ที่มีความสำคัญมากสำหรับการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันมีวิสัยทัศน์ให้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” (เลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: ฉ) ซึ่งปัจจุบันเด็กไทยขาดทักษะการเรียนรู้เหล่านี้ส่งผลต่อปัญหาต่างๆมากมายเกิดขึ้นกับเยาวชนและส่งผลต่อสังคมไทย

ทั้งๆ ที่มีความพยายามในการพัฒนาการศึกษาโดยมีกฎหมาย นโยบายในทุกระดับแล้ว แต่กฎหมาย นโยบายการศึกษาของชาติ ในการพัฒนาการคิด คุณธรรม วินัยของคน ไม่บรรลุเป้าหมายจากการตีความกฎหมาย นโยบาย รวมทั้งผู้บริหารระดับสูงให้ความสำคัญกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์จากการประกวดต่างๆ เช่น คะแนนสอบ การประกวดวิชาการระดับต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ใช่เกิดจากความต้องการของนักเรียน และเป็นการพัฒนาคนส่วนน้อยของประเทศ ส่งผลให้คนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนดูแลอย่างทั่วถึงทั้งด้านงบประมาณ วิชาการ การเอาใจใส่เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การเรียนที่มีเนื้อหาและไม่ได้ให้ความสำคัญกับหลักธรรมคำสอนของศาสนาซึ่งเป็นเครื่องมือในการพัฒนาอย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

ผู้ศึกษาเห็นว่า 3R และ 8C จะเกิดขึ้นได้ ต้องใช้หลัก MORAL THINKING SCHOOL หมายถึง โรงเรียนที่มุ่งสอนให้นักเรียนได้รู้ถึงกระบวนการเรียนรู้ (How to Learn) เน้นพัฒนาคุณธรรม นำหลักธรรมพัฒนาทักษะการคิด ส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนได้รู้และใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการแสวงหาความรู้ มีความสามารถในการคิดตามหลักสูตร มีทักษะ

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างรู้เท่าทัน ปรับตัวในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงไร้พรมแดนอย่างมีความสุข จากความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการร่วมวางแผน ส่งเสริม พัฒนาประเมินอย่างต่อเนื่องด้วยความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันต่อสังคม น้อมนำหลักธรรมคำสอนของศาสนามาใช้เป็นหลักในการคิด การดำรงวิถีชีวิต แก้ปัญหา ตามหลักอริยสัจ 4 พัฒนาตนด้วยหลักอิทธิบาท 4 มีหลักธรรมนำชีวิต สมาชิกในชุมชนมีปฏิสัมพันธ์และแสดงความห่วงใยซึ่งกันและกัน และเกิดเจตคติทางบวกต่อการเรียนรู้และคุณธรรมของนักเรียน ปัญหาต่างของเด็กวัยเรียนลดลงและเจริญเติบโตเป็นประชาชนคนไทยที่มีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 แต่จะทำให้ MORAL THINKING SCHOOL เป็นที่ยอมรับ นำไปสู่การขยายผลและทำให้เยาวชน มี 3R และ 8C ผู้ศึกษาขอแนะนำว่า สิ่งที่รัฐควรทำ คือ ดำเนินการศึกษาสภาพปัญหาให้ค้นพบถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา โดยใช้หลักการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์แก้ปัญหาด้วยหลักอริยสัจ 4 โดยมีวิสัยทัศน์ของ การพัฒนาศักยภาพเด็กวัยเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วย MORAL THINKING SCHOOL ดังนี้

วิสัยทัศน์

“ภายในปี 2580 เด็กวัยเรียนของไทย มีวินัย มีหลักธรรมนำความคิด มีทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21”

พันธกิจ (Mission)

1. สร้างและพัฒนารูปแบบ MORAL THINKING SCHOOL
2. นำ MORAL THINKING SCHOOL ไปทดลองใช้กับโรงเรียนแกนนำ โรงเรียนต้นแบบ ขยายผลสู่ทุกโรงเรียนเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน
3. นิเทศ กำกับ ติดตามการนำ MORAL THINKING SCHOOL ของผู้บริหาร คณะครูไปใช้
4. เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหาร
5. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
6. ศึกษาเปรียบเทียบสถิติของปัญหาต่างๆ ที่ลดลง
7. ศึกษาผลงาน นวัตกรรมของผู้เรียนจากการใช้ MORAL THINKING SCHOOL

2. ระบบการศึกษาแบบ MORAL THINKING SCHOOL

สามารถนำไปปฏิบัติ ได้รับการยอมรับ เพิ่มการทำให้ MORAL THINKING SCHOOL เกิดขึ้น ได้รับการยอมรับ ขยายผลการยอมรับ และสร้างประโยชน์ให้เป็นที่ประจักษ์

การศึกษา เรื่อง การพัฒนาศักยภาพเด็กวัยเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วย MORAL THINKING SCHOOL ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำเสนอในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาเด็กและเยาวชน เรียงลำดับความสำคัญของปัญหา ซึ่ง

พบว่า เด็กมีปัญหาขาดระเบียบวินัย เช่น ขาดความรับผิดชอบหน้าที่ ไม่ตรงต่อเวลา ไม่มีมารยาทสังคม คุณธรรม จริยธรรมหายไป แยกแยะสิ่งที่ดี ไม่ดี สิ่งที่ควรทำ ไม่ควรทำออกจากกันไม่ได้ส่งผลให้ปฏิบัติตนไม่เหมาะสม มีค่านิยมวัตถุ ไม่เห็นคุณค่าของตนเอง จากการใช้เทคโนโลยีและขาดปฏิสัมพันธ์ของคนในครอบครัว และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่เป็นคะแนนของสถาบันการศึกษาและการยกย่องยอมรับอาชีพบางอย่างสร้างค่านิยมความไม่เสมอภาคในสังคม คนเห็นแก่ประโยชน์ของตน

2. จัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

3. จัดกระบวนการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการ ดังต่อไปนี้

3.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3.2 ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นและทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

3.4 จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

3.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้ การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

3.6 จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

4. การประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน

การดำเนินการ

ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาด้วยหลักอริยสัจ 4 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน ผู้ศึกษาสามารถนำเสนอผลการศึกษา ดังนี้

การพัฒนาศักยภาพเด็กวัยเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วย MORAL THINKING SCHOOL ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพเด็กวัยเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วย MORAL THINKING SCHOOL มีปัจจัยที่นำไปสู่ความเป็นไปได้ การนำไปปฏิบัติจริง และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนี้

จากการศึกษาข้อมูลทั้งจากประเทศในเอเชีย ยุโรป รวมทั้งโรงเรียนทางเลือกที่มีความโดดเด่นด้านการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน จำนวน 6 โรงเรียนในประเทศไทย เกี่ยวกับ THINKING SCHOOL และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ (วรรณชนก รอดหยู. 2561: 213-227) ดังนี้

1. นโยบายการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ MORAL THINKING SCHOOL ในองค์ประกอบนโยบายการศึกษา ผู้ศึกษาสามารถสรุปรูปแบบเกี่ยวกับนโยบายการศึกษา ดังนี้

- 1.1 รัฐมีนโยบายการจัดการศึกษาให้นักเรียนเรียนฟรีจริง โรงเรียนมีคุณภาพใกล้เคียงกัน
- 1.2 รัฐมีนโยบายให้นักเรียนศึกษาต่อในระดับชั้นอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยโดยไม่ต้องสอบแข่งขัน
- 1.3 รัฐมีทางเลือกให้นักเรียนเรียนอย่างหลากหลาย รองรับความถนัดความสนใจ ความต้องการของนักเรียนอย่างเพียงพอ
- 1.5 รัฐสนับสนุนงบประมาณในการบริหารจัดการศึกษาของ โรงเรียนอย่างเพียงพอ
- 1.6 รัฐจัดให้มีระบบการประเมินข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ชัดเจน ประเมินตามสภาพจริง รายงานตามจริง ส่งผลต่อการรับราชการหรือการต่อสัญญาจ้างงานจริง
- 1.7 รัฐบังคับใช้กฎหมายกับทุกคนอย่างจริงจังด้วยความเสมอภาค เช่น เมื่อนักเรียนไม่เข้าเรียน หรืออยู่นอกบ้านหลัง เวลา 22.00 น. มีการบังคับใช้กฎหมายลงโทษผู้ปกครองอย่างจริงจัง ส่งเสริมให้ผู้ปกครองรู้จักและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตน
- 1.8 รัฐส่งเสริมสถานศึกษาในการบริหารจัดการศึกษาตามบริบทโรงเรียนอย่างเต็มศักยภาพ ไม่นำผลการประเมินไปเปรียบเทียบกับโรงเรียนอื่น เช่น การนำคะแนนวัดผลระดับชาติมาเปรียบเทียบกับตัดสินโรงเรียนและนักเรียนในขณะที่นักเรียนแต่ละคน โรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีบริบทและปัจจัยต่างกัน
- 1.9 รัฐส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการส่งเสริมการคิดอย่างอิสระตามความถนัด ความสนใจ เรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ

2. ภาวะผู้นำผู้บริหาร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ MORAL THINKING SCHOOL ในองค์ประกอบที่ 2 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้ศึกษาสามารถสรุปรูปแบบเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร ดังนี้

- 2.1 ผู้บริหารเป็นผู้นำในการวางระบบการบริหารงานที่ชัดเจนจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- 2.2 ผู้บริหารพัฒนาครูด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2.3 ผู้บริหารเป็นผู้นำในการสร้างวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย นโยบายร่วมกันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.4 ผู้บริหารมีใจกว้าง รับฟังความคิดเห็น สามารถในการสร้างแรงจูงใจให้บุคคลทำงานให้บรรลุเป้าหมายด้วยความเต็มใจ

2.5 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรตามแผน

2.6 ผู้บริหารอำนวยความสะดวกให้กับการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร

2.7 ผู้บริหารจัดให้มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่ชัดเจนพร้อมใช้งาน

2.8 จัดให้มีการอบรมพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมการคิด นิเทศ กำกับ ติดตามการนำผลการอบรมพัฒนาไปใช้อย่างต่อเนื่อง

2.9 คัดเลือกบุคลากรที่มีคุณสมบัติ มีจิตวิญญาณของความเป็นครูอย่างแท้จริง

2.10. ประเมินครูตามสภาพจริง จากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องส่งผลต่อการจ้างจริง

3. ภาวะผู้นำของครู

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ MORAL THINKING SCHOOL ในองค์ประกอบที่ 3 ภาวะผู้นำครู ผู้ศึกษาสามารถสรุปรูปแบบเกี่ยวกับภาวะผู้นำครู ดังนี้

3.1 ครูร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตร ออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ วางแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการรายปี รายเดือน รายสัปดาห์ รายชั่วโมง

3.2 ครูจัดกระบวนการเรียนการสอนเป็นทีมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

3.3 ครูรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่งเสริมพัฒนานักเรียนตามศักยภาพตัวตนของนักเรียนอย่างแท้จริง

3.4 ครูใช้เทคนิควิธีการสอน เทคนิควิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริงอิงพัฒนาการนักเรียน สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และไม่นำมาเปรียบเทียบกัน เคารพในสิทธิความเป็นมนุษย์ของนักเรียนและนำผลการประเมินมาพัฒนาเป็นรายบุคคล

3.5 ครูใช้คำถามที่เปิดโอกาสให้นักเรียนพัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล เพื่อแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ 4 ใช้ทักษะการคิดวิจารณ์ญาณในการพิจารณาข้อมูล การตัดสินใจ การนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ลดปัญหา มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ในอนาคต

3.6 ครูสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนคิด อภิปราย แสดงความคิดเห็น ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยความเชื่อมั่น

3.7 ครูมีทักษะในการใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้นักเรียนคิด ตอบคำถาม ด้วยมุมมองที่หลากหลายเชื่อมโยงความรู้ประสบการณ์สู่เรื่องอื่น

3.8 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดและแสดงออกทางความคิดอย่างอิสระ

3.9 ครูไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เช่น ให้อิสระในการแต่งตัว ไม่เน้นเครื่องแบบ การไว้ทรงผม การแต่งหน้า

3.10 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้จากการสงสัย ศึกษาค้นคว้า ปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักประยุกต์เนื้อหาที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3.11 ครูส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันและนำไปใช้

3.12 ครูพัฒนาตนเองมีทักษะความชำนาญสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนร่วมวิชาชีพ

3.13 ครูรายงานผลการเรียนเฉพาะบุคคล ไม่ให้ผู้อื่นทราบ ไม่เปรียบเทียบประเมินเพื่อพัฒนาศักยภาพเป็นรายบุคคล

3.14 ครูประสานกับผู้ปกครองดูแลส่งเสริมพัฒนาการนักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ

4. บุคลิกภาพของครูที่ส่งเสริมการคิด

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ MORAL THINKING SCHOOL ในองค์ประกอบที่ 4 บุคลิกภาพของครูที่ส่งเสริมการคิด สามารถสรุปรูปแบบบุคลิกภาพของครูที่ส่งเสริมการคิด ดังนี้

4.1 มีความเชื่อมั่นในตนเอง

4.2 มีค่านิยมทุกอาชีพมีเกียรติ มีคุณค่า ไม่เปรียบเทียบกับผู้อื่น

4.3 มีความเชื่อว่าทุกคน ทุกตำแหน่ง ทุกเพศ ทุกวัย ในสังคมมีความเสมอภาค

4.4 ดูแล ป้องกัน รักษาสุขภาพ เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ออกกำลังกาย หางานอดิเรกทำอย่างหลากหลาย มีความสามารถพิเศษ ลดปัญหาสุขภาพและค่าใช้จ่ายของรัฐ ในการรักษา แก้ปัญหาสุขภาพกาย สุขภาพจิต

4.5 รักษาดี รักการกีฬา มีความรักความสามัคคีในประเทศ

4.6 ใช้ชีวิตพอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.7 มีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่นจนสำเร็จบรรลุเป้าหมาย

4.8 ไม่สนใจเรื่องส่วนตัวของผู้อื่นมาอิทธิพลกับชีวิตของตน

4.9 มีวิจารณ์ญาณ มีเหตุผล ไม่เชื่อคนง่าย

4.10 อ่านฉลากและถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

4.11 มีมารยาทสังคม ให้เกียรติตนเองและผู้อื่น ทำในสิ่งที่สนใจ ไม่เครียด มีความสุข

4.12 มีจิตสำนึกสาธารณะ ตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวม มีวินัยในตนเอง มีความละเอียดรอบคอบ ไม่ทำผิด หรือคอร์รัปชัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

5. การอบรมเลี้ยงดู

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ MORAL THINKING SCHOOL ในองค์ประกอบที่ 5 การอบรมเลี้ยงดู ผู้ศึกษาสามารถสรุปรูปแบบเกี่ยวกับ การอบรมเลี้ยงดู ดังนี้

- 5.1 พ่อแม่วางแผนมีลูกเมื่อพร้อม
- 5.2 พ่อแม่เข้าศึกษาเรียนรู้การอบรมเลี้ยงดูลูกก่อนมีลูกจากหน่วยงานที่จัด
- 5.3 พ่อแม่เลี้ยงลูกด้วยตนเอง มีกฎหมายรองรับให้พ่อหรือแม่ลาเลี้ยงลูกได้เป็นเวลาอย่างน้อย 1 ปี
- 5.4 พ่อแม่เลี้ยงลูกอย่างถูกวิธี ฝึกฝน พัฒนา ระเบียบวินัย การตรงต่อเวลา ความเป็นมิตรต่อตนเอง ต่อหน้าที่ตามบทบาทเป็นนิสัย พร้อมออกสู่สังคม
- 5.5 ปู่ ย่า ตา ยาย ญาติ สนับสนุน วิธีการเลี้ยงลูกของพ่อแม่โดยเคารพการปฏิบัติตนของกันและกัน ไม่ทำให้เด็กสับสนในการปฏิบัติตน
- 5.6 ส่งเสริมให้ลูกเรียนรู้อย่างหลากหลาย ตามความถนัด ความสนใจตั้งแต่เด็กเริ่มเรียนรู้ จากการศึกษาสังเกตด้วยความเอาใจใส่
- 5.7 พ่อแม่เคารพในสิทธิเสรีภาพของลูก ให้ลูกมีอิสระในการคิด ส่งเสริมให้ลูกปฏิบัติเลือกเรียนรู้ในสิ่งที่ชอบ
- 5.8 พ่อแม่ทำกิจกรรมร่วมกับลูกๆ หลังเลิกเรียนหรือในวันหยุดแทนการปล่อยให้ลูกอยู่กับเทคโนโลยีเพียงลำพัง
- 5.9 สอนให้ลูกๆ แข็งแรง รู้เท่าทันพร้อมปรับตัวในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง
- 5.10 ฝึกฝนให้ลูกเรียนรู้ พึ่งพาตนเองตั้งแต่แรกเกิด
- 5.11 ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการส่งเสริมพัฒนาการคิด ทักษะชีวิต
- 5.12 นำลูกไปศึกษาเรียนรู้งานอดิเรกที่ชอบ
- 5.13 ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ ให้ความสำคัญเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง จนถึงวัยที่เด็กๆ มีทักษะการคิด ทักษะชีวิต จึงปล่อยให้ใช้ชีวิตอิสระให้ลูกดูแลพึ่งพาตนเอง
- 5.14 พ่อแม่ ปฏิบัติในสิ่งที่เหมาะสมให้ดู ไม่สั่ง หรือควบคุมลูก สอนด้วยการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
- 5.15 พ่อแม่ให้ลูกมีอิสระในการคิด การปฏิบัติตน การเลือกเรียนรู้ เลือกอาชีพ เลือกวิถีชีวิตจากการส่งเสริมสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

6. คุณลักษณะของนักเรียนที่ส่งเสริมการคิด

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ MORAL THINKING SCHOOL ในองค์ประกอบที่ 6 คุณลักษณะของนักเรียนที่ส่งเสริมการคิด ผู้ศึกษาสามารถสรุปรูปแบบเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียนที่ส่งเสริมการคิด ดังนี้

- 6.4 มีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
- 6.2 มีสมาธิในการเรียนไม่ใช้โทรศัพท์จนติดในชีวิตประจำวัน ใส่ใจสังคม
สภาพแวดล้อมรอบตัว
- 6.3 รู้จัก เชื่อมั่น ภาควินิจในตนเอง พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ
- 6.4 ฟังด้วยความตั้งใจจนจบประเด็น ไม่พูดแทรกเมื่อมีผู้อื่นพูด
- 6.5 ช่างสงสัย กล้าคิด กล้าถาม กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม
- 6.6 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดวิจารณ์ญาณ คิดสร้างสรรค์
มีวิสัยทัศน์
- 6.7 มีทักษะในการแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
- 6.8 มีความขยัน อดทน กระตือรือร้นในการเรียน รู้จักรอคอย
- 6.9 มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นจนสำเร็จ
- 6.10 ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น
- 6.11 ดูแลส่งเสริมสุขภาพด้วยวิธีการที่เหมาะสม
- 6.12. มีกิจกรรม งานอดิเรกตามความสนใจอย่างหลากหลาย
- 6.13 มีความคิดอิสระ เคารพกฎ กติกา กฎหมายบ้านเมือง
- 6.14 รักการเรียนรู้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 6.15 ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

7. หลักสูตรที่ส่งเสริมการคิด

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ MORAL THINKING SCHOOL ในองค์ประกอบที่ 7
หลักสูตรที่ส่งเสริมการคิดผู้ศึกษาสามารถสรุปรูปแบบเกี่ยวกับหลักสูตรที่ส่งเสริมการคิด ดังนี้

7.1 โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนที่ชัดเจนจากการมีส่วนร่วม
ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

7.2 หลักสูตรไม่มุ่งเน้นเนื้อหาจำนวนหลายวิชา ไม่ใช้เวลาเรียนมากเกินไป เช่น เรียน
ระหว่าง 600 – 800 ชั่วโมงต่อปี

7.3 เปลี่ยนจากการเรียนแบบบรรยายวิชาเป็นการเรียนบูรณาการตามหัวข้อเพื่อให้เห็น
คุณค่าของการเรียน เชื่อมโยงการเรียนรู้สู่ชีวิตพัฒนาทักษะกระบวนการคิด การสื่อสาร การทำงาน
เป็นทีม

7.4 หลักสูตรบอกกระบวนการที่จะทำให้ให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์อย่างชัดเจน
จากการมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

7.5 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดแทนการเรียนรู้โดยท่องจำข้อมูล
จำนวนมากโดยไม่เข้าใจเพื่อนำไปสอบให้ได้คะแนนสูง โดยไม่เข้าใจสิ่งที่เรียนหรือไม่สามารถเชื่อมโยง

สิ่งที่เรียนกับการนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ ใช้เพียงเพื่อการสอบซึ่งส่งผลให้นักเรียนเครียด และไม่มีโอกาสได้เรียนรู้ทักษะชีวิตอื่นๆ นอกจากตำราเรียน เมื่อใช้ชีวิตจริงมีปัญหาตามมามากมาย

7.6 การจัดการเรียนการสอนเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างหลากหลาย

7.7 หลักสูตรส่งเสริมการวัดผล ประเมินผลที่ส่งเสริมทักษะการคิด ทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เน้นการเชื่อมโยงการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันไม่เปรียบเทียบกับคนอื่น

8. สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการคิด

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับMORAL THINKING SCHOOL ในองค์ประกอบที่ 8 สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการคิด ผู้ศึกษาสามารถสรุปแบบเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการคิด ดังนี้

8.1 การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เอื้อต่อการเรียนรู้ การส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิด

8.2 สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นปลอดภัยให้นักเรียนได้เลือกเรียนค้นพบความถนัดความสนใจของตนเอง

8.3 การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนกล้าคิดกล้าแสดงออก

8.4 สร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี สะอาด ร่มรื่นและปลอดภัย

8.5 จัดอาหารส่งเสริมสุขภาพ ปลอดภัยจากน้ำตาล โซเดียมจากขนมขบเคี้ยว

8.6 มีการเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อย่างเพียงพอ เหมาะสม จากการมีส่วนร่วมของนักเรียน และนำไปใช้อย่างเหมาะสม

8.7 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมพัฒนาทักษะการคิด

8.8 โรงเรียนเป็นที่ที่ปลอดภัย อยู่ห่างไกลจากสิ่งรบกวนภายนอก เช่น เสียงดัง มลพิษ ร้านเกม ห้างสรรพสินค้า

8.9 ครูเป็นสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยเป็นแบบอย่างที่ดีของการคิด การปฏิบัติตน

8.10 ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เช่น ร่วมดูแลต้นไม้ น้ำ ลดการใช้ขยะ พลังงานต่างๆ

* เป้าหมายหลักที่ต้องบรรลุ ภายใน 1-2 ปี ด้วย Action Plan ระยะสั้น ดังนี้

ตาราง 1 Action Plan ระยะสั้น ปี 2019-2021

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	แนวทางการดำเนินการ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การเพิ่มศักยภาพเด็กวัยเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วย MORAL THINKING SCHOOL “วินัยสร้างคน คนสร้างชาติ”	1. ศึกษาวิเคราะห์ ทบทวน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580	1. ครูและบุคลากรทางการศึกษา 2. หลักสูตรสอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียน 3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล 4. การยกเลิกการสอบวัดผลระดับชาติ
	2. ศึกษาดูงานการจัดการศึกษาของโรงเรียนในประเทศพัฒนาแล้ว และโรงเรียนนวัตกรรมในประเทศไทย	1. ได้รับรู้ เข้าใจ รูปแบบการพัฒนาอย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน 2. ได้ร่างรูปแบบ MORAL THINKING SCHOOL
	3. สร้างความรู้ความเข้าใจ ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ	ทุกภาคส่วนรับรู้ เข้าใจปัญหา ร่วมกัน และร่วมหาแนวทางแก้ไขพัฒนาจากความร่วมมือของทุกฝ่ายทุกระดับ
	4. สร้างรูปแบบ MORAL THINKING SCHOOL จากการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ได้ รูปแบบ MORAL THINKING SCHOOL จากการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
	5. ทดลองใช้รูปแบบ MORAL THINKING SCHOOL กับโรงเรียนแกนนำ	นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการคิด ทักษะชีวิต ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
	6. ประเมินพัฒนารูปแบบใช้กับโรงเรียนต่างๆ ในประเทศไทย	นักเรียนมีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21

* เป้าหมายหลักที่ต้องบรรลุ ภายใน 5 ปี ด้วย Action Plan ระยะกลาง ดังนี้

ตาราง 2 Action Plan ระยะกลาง ปี 2021-2026

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	แนวทางการดำเนินการ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การเพิ่มศักยภาพเด็กวัยเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วย MORAL THINKING SCHOOL MODEL พัฒนา “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 3R 8C”	1. ประเมินการใช้รูปแบบ MORAL THINKING SCHOOL MODEL จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	1. MORAL THINKING SCHOOL MODEL มีความเหมาะสมในการนำไปใช้พัฒนาศักยภาพเด็กวัยเรียน ให้มีทักษะแห่งการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21
	2. ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจ ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและทุกภาคส่วนมีความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักในการนำ MORAL THINKING SCHOOL MODEL ไปใช้พัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องจริงจัง เพื่อเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน
	3. พัฒนารูปแบบใช้กับโรงเรียนต่างๆ ในประเทศไทย	MORAL THINKING SCHOOL MODEL ไปใช้พัฒนาผู้เรียนอย่างทั่วถึงในประเทศไทย อย่างต่อเนื่อง จริงจัง ยั่งยืน
	4. ทดลองใช้รูปแบบ MORAL THINKING SCHOOL MODEL กับโรงเรียนต่างๆ ในประเทศไทย	นำผลการใช้มาปรับปรุง พัฒนาจากความร่วมมือในการประเมินผลการใช้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
	5. ประเมินการใช้รูปแบบ MORAL THINKING SCHOOL จากการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1. MORAL THINKING SCHOOL มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 1 ของนักเรียน 2. นักเรียนที่ได้รับการใช้ MORAL THINKING SCHOOL มีพัฒนาการทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
	6. ประเมินทักษะ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 3R 8C” ของนักเรียน และความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	1. พัฒนาแบบประเมินให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและทุกภาคส่วนประเมินในระบบอินเตอร์เน็ต 2. สรุปรายงานเผยแพร่ผลการประเมิน

* เป้าหมายหลักที่ต้องบรรลุ ภายใน 1-2 ปี ด้วย Action Plan ระยะสั้น ดังนี้

ตาราง 3 Action Plan ระยะยาว ปี 2026-2039

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	แนวทางการดำเนินการ	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาศักยภาพเด็กวัยเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วย MORAL THINKING SCHOOL MODEL “การพัฒนา” นวัตกรรม MORAL THINKING SCHOOL เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับ ในการพัฒนาคุณลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วม ประเมินผลการใช้รูปแบบ MORAL THINKING SCHOOL MODEL จากระยะที่ 1 และ ระยะที่ 2 ร่วมนำผลการประเมินมาวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 2. ประกาศนโยบายการใช้ MORAL THINKING SCHOOL MODEL ในระดับชาติ 3. ประกาศรางวัลนักเรียนที่มีคุณลักษณะและทักษะ 3R 8C และมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียน 4. ประกาศรางวัลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืน แก่ครู ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย 5. ประกาศเกียรติคุณโรงเรียนต้นแบบ MORAL THINKING SCHOOL โครงการ Peer Group 6. ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจ ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักเรียนมีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ ศตวรรษที่ 21 “3R 8C” 2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน ปฏิบัติตามแผน การประเมิน การนำผลการประเมินมาวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นวงจร ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ศตวรรษที่ 21 จากผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ชุมชน สถานประกอบการภาครัฐ เอกชน สื่อมวลชน 3. MORAL THINKING SCHOOL เป็นที่รู้จักแพร่หลาย เป็นที่ยอมรับในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้แห่ง ศตวรรษที่ 21 <ol style="list-style-type: none"> 1. ปรับหลักสูตร 2. ปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล 3. พัฒนางานพัฒนาอาชีพ 4. ฝึกงานในสถานประกอบการ 5. ฝึกงานเพื่อทดสอบความถนัดในอาชีพ เพื่อการตัดสินใจศึกษาต่อ

ผลกระทบหรือปัจจัยเสี่ยงที่ไม่สามารถดำเนินการตามแผนได้

ผลกระทบหรือปัจจัยเสี่ยงที่ไม่สามารถดำเนินการตามแผนปฏิบัติการในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวได้ มีหลายปัจจัย เช่น ความเข้าใจคลาดเคลื่อนของผู้บริหารระดับสูง ภาวะผู้นำผู้บริหาร การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ไม่เข้าใจแก่นของปัญหาสาเหตุของปัญหา การคอร์รัปชัน การไม่กล้าทำสิ่งที่ถูกต้อง ภาวะพึ่งพิงของคนในสังคม การเปรียบเทียบผลการประเมินการศึกษากับต่างชาติ ตัวอย่างปัจจัยด้านต่างๆ ดังนี้

1. กฎหมาย นโยบายต่างๆ จากผู้บริหารระดับสูงที่มีการสั่งการใหม่ๆ โดยไม่บูรณาการซึ่งเป็นเรื่องเดียวกันแต่ปรับวิธีใหม่ รูปแบบใหม่ เพื่อแสดงว่าเป็นผลงานของตน เป็นปัจจัยที่ทำให้การจัดการศึกษาหรือการพัฒนาต่างๆ ไม่เกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นแต่ไม่ยั่งยืน นโยบายระดับชาติให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการพัฒนาทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 การส่งเสริมระเบียบวินัย การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม แต่ผู้บริหารระดับสูงที่มุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นคะแนนระดับต่างๆ โดยไม่ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งผลให้เด็กและเยาวชนไม่เห็นคุณค่าของการเรียนรู้สึกต่ำต้อย ตนเองไร้ค่า สร้างปัญหาเพื่อให้ผู้อื่นสนใจ ขาดการส่งเสริมพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ ที่แต่ละคนมีศักยภาพ

2. การส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อมากเกินไปเป็นการทำลายการคิดจินตนาการ การคิดสร้างสรรค์ ทำลายสุขภาพ เป็นสาเหตุให้เด็กเกิดปัญหาสมาธิสั้น ปัญหาสายตา ทำลายการพัฒนาของสมอง ตัวอย่างเช่น ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ให้นักเรียนเริ่มเรียนคอมพิวเตอร์ตอนเกรด 4 อายุ 10 ขวบ เพราะเปิดโอกาสให้เด็กคิดสร้างสรรค์จากสมองก่อนใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ เด็กมีผลงานนวัตกรรมจากการเรียนซึ่งนำมาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ระดับโลกที่ได้รับการยอมรับ เช่น ผลงานแสงอาทิตย์ ผลงานใต้พื้นพิภพ รถยนต์วิศวกรรม การแพทย์ เป็นต้น

3. การเร่งเรียน เร่งเห็นผลเร็ว จากการควบคุมสั่งการเด็กวัยเรียนโดยไม่ให้ออกสันทนาการได้คิด เช่น การจัดการเรียนการสอน เมื่อครูถามคำถาม นักเรียนไม่มีเวลาคิดตอบแต่ครูตอบเอง ส่งผลให้นักเรียนไม่มีโอกาสในการคิดแก้ปัญหาต่างๆ ทำจนเป็นวิถี เป็นบุคลิกภาพของครู ที่นักเรียนเรียนรู้ว่าไม่ต้องคิด และถ้าคิดและแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างๆ ถือว่าเป็นเด็กไม่ดี ไม่เชื่อฟังครู รวมทั้งในครอบครัว อยากเห็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็ก ผู้ใหญ่จึงออกคำสั่งให้เด็กทำตาม ใครทำตามโดยไม่แสดงความคิดเห็นเป็นเด็กดี เด็กไทยเติบโตมาแบบขาดโอกาสในการพัฒนาด้านการคิด สติปัญญา แลกเปลี่ยนกับผู้ใหญ่

ประเทศทางยุโรปที่มีระบบการศึกษาแบบเดียวกัน ไม่เร่งการเรียนวิชาการ แต่อายุ 3-6 ขวบ ในวัยอนุบาล เน้นการเล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการคิดจินตนาการ การคิดสร้างสรรค์ พัฒนาวินัย ความรับผิดชอบ การทำงานเป็นทีม มารยาทสังคม จากแหล่งเรียนรู้จริง นักเรียนมีอิสระ ผู้ใหญ่ให้

โอกาสท่องโลกกว้างทางความคิดอย่างอิสระ ในขณะเดียวกันเด็กคิด ออกแบบการเล่น การเรียน ชีวิตของตนซึ่งผู้ใหญ่เคารพในสิทธิของเด็ก ซึ่งสร้างรากฐานที่มั่นคงให้เติบโตอย่างรวดเร็วมั่นคง ยั่งยืนจากการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม จิตใจ เกิดจากการไม่เร่งเรียนเกินวัย เรียนไม่มากเพียงครั้งวันหรือ บางวันช่วงบ่ายเรียนศิลปะ พลละ ส่งผลให้มีพัฒนาการเติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ อัตราการเจ็บป่วยน้อย งบประมาณในการรักษาผู้ป่วยของรัฐน้อย คนอายุยืน ไม่มีปัญหาสุขภาพ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งต่างจากประเทศในเอเชียที่ชื่นชมนักเรียนที่ท่องจำได้ดี ทำข้อสอบ ได้คะแนนมาก ซึ่งเด็กเหล่านี้เติบโตตามคำสั่ง คิดเองไม่เป็น เมื่อมีปัญหาสถานการณ์ต่างๆ ไม่สามารถคิดแก้ปัญหาหรือหาทางออกที่เหมาะสมเพราะขาดทักษะประสบการณ์ ขาดทักษะชีวิต ส่งผลให้เกิดความเครียด ปัญหาต่างๆ สะสมในระยะยาว คนเก่งหลายคน หลายอาชีพที่เครียด แก้ปัญหาไม่ได้หาทางออกด้วยการจบชีวิตของตนเอง จากการที่พ่อแม่ผู้ปกครองผู้ใหญ่ในสังคมไม่รู้จักรอคอยรับรู้รับฟัง ให้โอกาสเด็กได้คิด ได้ตัดสินใจ ผู้ใหญ่ไม่รอ ออกคำสั่ง ควบคุม เด็กคนไหนเชื่อฟังโดยไม่โต้ตอบ ได้รับการชื่นชมว่าเป็นเด็กดี เด็กเรียนรู้อย่างดีและอยากให้คนรอบข้างรัก เติบโตแบบไม่ต้องคิด ไม่ต้องรับผิดชอบ มีคนคอยคิด คอยสั่งให้ทำ เมื่อไม่มีคนสั่งตัดสินใจอะไรไม่ได้ เมื่อออกสู่สังคม มีใครพูดโน้มน้าวใจใจให้รางวัล เด็กเชื่อ รวมทั้งนิสัยความรักสบาย นิยมวัตถุ ไม่ได้ฝึกให้มีความรับผิดชอบต่อเด็กจำนวนมากถูกหลอก ไม่สามารถคิดเองหรือควบคุมตนเองให้ทำหน้าที่เรียนหรือหน้าที่ที่ควรรับผิดชอบแบ่งเบาพ่อแม่ได้แม้เติบโตสู่วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ สร้างความสูญเสียในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติและส่งผลกระทบต่อสังคมมีแนวโน้มอ่อนแอลงไปเรื่อยๆ เพราะผู้ใหญ่ไม่เป็นแบบอย่างในด้านวินัย คุณธรรม เด็กไม่เติบโตตามลำดับพัฒนาการตามธรรมชาติและไม่ได้รับการเคารพในสิทธิความเป็นมนุษย์ของเด็กด้วยการอบรมเลี้ยงดูหรือการจัดการศึกษาที่ไม่ส่งเสริมตามหลักพัฒนาการ หรือจิตวิทยา

4. วัฒนธรรม เป็นภูมิปัญญา สร้างสรรค์จรรโลงสังคมให้เจริญ วัฒนธรรมที่ดั่งามบางอย่างมีวิธีการที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาทักษะกระบวนการคิด เช่น การแสดงความกตัญญูต่อบุคคลที่ผู้ใหญ่หรือครูผู้มีพระคุณ เป็นสิ่งที่ดั่งาม ความคิดลึกๆ เป็นสังคมชนชั้น ความไม่เสมอภาค จากการนำวัฒนธรรมไปปฏิบัติเด็กไม่กล้าคิดเห็นต่างเพราะสังคมไม่ยอมรับ หรือหากเด็กแสดงความคิดเห็น ผู้ใหญ่มองว่าเป็นการเถียง มีวลีว่า “เถียงคำไม่ตกปาก” เด็กเรียนรู้ว่า ไม่ควรคิด ไม่ควรพูด แต่เด็กที่คิดเป็น คิดต่างเก็บกดอยู่ในใจ ทำให้ผู้ใหญ่ไม่รู้จักรักตัวตนที่แท้จริง ไม่สามารถส่งเสริมหรือพัฒนาเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพ คุณธรรม จริยธรรม ประเพณีเป็นสิ่งที่ดั่งามที่ภูมิปัญญาของคนไทยสร้างขึ้น ถ้าผู้ใหญ่เข้าใจถึงแก่นของวัฒนธรรม ประเพณี สามารถนำไปพัฒนาต่อยอด เพียงเปิดใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นการแสดงออก โดยเคารพในความเสมอภาคของความเป็นมนุษย์ที่ไม่เกี่ยวกับวัยหรือตำแหน่งหน้าที่การงาน ซึ่งเป็นการให้โอกาสให้เด็กได้เติบโตและพัฒนานอกกรอบจำกัด หากผู้ใหญ่ยังมีตัวชี้วัดว่า เด็กกับผู้ใหญ่นั่งเสมอกันไม่ได้ ผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา คนรวยกับคนจน พุด

เสียงดัง ไม่เท่ากัน การแสดงความคิดเห็นเป็นการเถียง การพัฒนาการคิด พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ศตวรรษ ที่ 21 จะเกิดขึ้นไม่ได้ในสังคมไทย เพราะแม้มีกระบวนการที่ดีแต่ลึกๆแล้ว คนไม่เสมอภาคกัน สังคมมีชนชั้น วิธีชีวิตประชาธิปไตยที่ทุกคนเท่าเทียมกันเกิดขึ้นไม่ได้ เพราะผู้ใหญ่ยอมรับฟังเด็กๆ ไม่ได้

5. วินัย ในสังคมไทย มีตัวชี้วัดการมีวินัยของนักเรียน คือการที่นักเรียนแต่งเครื่องแบบตามที่ระเบียบกำหนด เช่น ความยาวของผม รูปแบบทรงผม ความยาวของการสวมถุงเท้า ซึ่งระเบียบเหล่านี้ นักเรียนไม่ได้เป็นคนมีส่วนร่วมในการออกกฎ หรือมีส่วนร่วมก็ทำเพื่อตามใจผู้ใหญ่ แต่วินัยของประเทศที่พัฒนาแล้ว หมายถึง ความรับผิดชอบตนเอง รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเพื่อไม่ให้เป็นการของผู้อื่น การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จทันตามกำหนดเวลาที่กำหนดทุกครั้ง อย่างดีที่สุดโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อส่วนรวม และฝึกทำเช่นนี้เป็นนิสัย เรียกว่า มีวินัยในตนเอง

ส่วนเด็กไทย หากแต่งเครื่องแบบตามระเบียบที่ถูกต้อง ไม่แสดงความคิดเห็น จะได้รับการยอมรับชื่นชมว่าเป็นเด็กดี เป็นเด็กเรียบร้อย เด็กเรียนรู้อย่างดีและต้องการคำชมจากผู้ใหญ่ เด็กคนไหนอยากเป็นที่รัก พยายามทำตามและรอคำชม เด็กที่มีความคิดเห็นแตกต่างและประพัตินแตกต่าง กล้าคิด กล้าแสดงออก ไม่เป็นที่ยอมรับของพ่อแม่ คนในครอบครัว ครู คนในสังคม เด็กจึงเรียนรู้และพัฒนาตนเองเป็นคนที่ไม่กล้าคิด ไม่กล้ามีความเห็นที่แตกต่าง และเด็กเหล่านี้ได้ชื่อว่า เป็นเด็กดีมีวินัย

ผล คือ เมื่อมีสถานการณ์ต้องตัดสินใจแก้ไขปัญหานักเรียนขาดทักษะประสบการณ์ชีวิต ส่งผลให้ปัญหาเล็กเป็นปัญหาใหญ่ หรือปัญหาใหญ่ไม่สามารถหาทางออกได้ หาทางแก้ปัญหาที่ไม่เหมาะสม เช่น ใช้จ่ายเสพติด เชื้อบุคคลที่หลอกลวง เพื่อรับเงินหรือนำเงินไปซื้อวัตถุที่ต้องการ เมื่อปัญหาเริ่มเกิดขึ้น ลูกกลามเป็นปัญหาต่างๆ กระจายไปอย่างกว้างขวางในกลุ่มเพื่อนและสภาพปัญหาเชิงลึกมากขึ้น จึงควรพัฒนาทักษะการคิด มากกว่าการพัฒนาให้มีความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ที่เป็นคะแนนจากการกากบาทหรือเลือกฝนคำตอบ ซึ่งนักเรียนบางส่วนไม่อ่านโจทย์ก็สามารถทำข้อสอบและส่ง ซึ่งเกิดลักษณะนิสัยความไม่ซื่อสัตย์ ความไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ เมื่อใช้ชีวิตไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อ มีลูกก็ให้ปู่ย่าตายายดูแลเลี้ยงดู หากคิดไม่ได้ปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นเป็นวัฏจักรและไม่สิ้นสุด จะเพิ่มขึ้นและสังคมอ่อนแอจนอาจไม่สามารถแก้ไขได้หากไม่วิเคราะห์ให้เห็นถึงแก่นแท้

การบริหารความเสี่ยงที่จะทำให้ MORAL THINKING SCHOOL ไม่เกิด ไม่ได้รับการยอมรับ ขยายผลให้เป็นที่ประจักษ์ไม่ได้ มีปัจจัยหลายด้าน ดังนี้

1. ความตั้งใจของผู้บริหารระดับสูง ในการพัฒนาการศึกษาอย่างจริงจัง แต่ความเข้าใจคลาดเคลื่อน จากการไม่เข้าใจถึงแก่นของปัญหา สามารถพัฒนาได้จากการเปิดใจกว้าง เปิดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างหลากหลาย เชิงสร้างสรรค์ ระดมสมองวิเคราะห์สภาพปัญหาการศึกษา ปัญหาต่างๆของสังคมดังกล่าวด้วยหลักอริยสัจ 4 สังเคราะห์ สรุปผล นำผลมาวางแผนดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. ภาวะผู้นำผู้บริหาร การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ควรกล้าทำให้สิ่งที่ถูกต้อง การเปิดใจกว้าง ยอมรับฟังอย่างเสมอภาคเป็นความกล้าหาญของผู้บริหาร ผู้นำอย่างวีรบุรุษออกศึกสงครามในอดีต ผู้บริหารหรือผู้นำที่ชาญฉลาดพึงทำได้ หากไม่กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง แสดงถึงศักยภาพและภูมิปัญญา ความจริงใจในการพัฒนาประเทศตามบทบาทหน้าที่

3. การพัฒนาวินัย จิตสำนึกของคนในชาติ ให้ตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวมแทนประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง และเลือกเป็นผู้บริหาร ผู้นำ กล้าคิด กล้าทำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยนำหลักอริยสัจ 4 วิเคราะห์ปัญหา นำพาสู่การปฏิบัติด้วยหลักอิทธิบาท 4 ผู้นำปกครองด้วยหลักพรหมวิหาร 4 มีแบบอย่างจากพระมหากษัตริย์ไทยที่ออกศึก รักษาแผ่นดิน แก้ปัญหา เลิกทาส ให้ลูกหลานของพระองค์ได้มีอิสระเท่าเทียมด้วยความเสียสละพระราชอำนาจ แต่ไม่เคยสูญเสียพระบารมี หากคนในสังคมเข้มแข็ง ไม่กลัวการสูญเสียอำนาจ บารมี การให้เกียรติ ให้โอกาส ความเสมอภาค ควบคู่กับ การปลูกฝังวินัย คุณธรรม จริยธรรม น้อมนำหลักธรรมมาดำเนินชีวิต ทุกคนมีคุณค่าในสังคม เกิดสังคมแห่งปัญญา มีความสุข เมื่อผู้ใหญ่ให้โอกาสรับฟังเด็กๆ อย่างเสมอภาค เด็กเติบโต คิดเป็น ตระหนักถึงการรักษาประโยชน์ส่วนรวม ลดการเอาตัวรอดแต่เบียดเบียนผู้อื่น คน สังคม สิ่งแวดล้อมของประเทศไทยจะกลับมาเป็นแผ่นดิน “สยามเมืองยิ้ม” ที่รอยยิ้มเปล่งออกมาจากความสุขภายในอย่างเป็นธรรมชาติ เกิดสังคมสันติสุข ทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมที่ดีงามจะยังคงอยู่ควบคู่ชาติไทยอย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

***เป้าหมายรองเพื่อนำไปสู่เป้าหมายหลักคืออะไร แตกออกเป็นมิตีย่อยอย่างไร เสริมส่งกันอย่างไร ทำไมจึงเหมาะสม**

เป้าหมายรอง

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้นแผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ 2 ด้าน ด้วยการพัฒนาคุณธรรมนำการพัฒนาการทักษะการคิด ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้

3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics)

8Cs ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-Cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม (Collaboration Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy)

ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และ มีเมตตา กรุณา มีวินัย
คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการจัดการศึกษาของไทย ใน ยุค 4.0 ดังนี้

การศึกษาไทย 4.0

การศึกษาไทย 4.0 คือ การจัดการศึกษาที่บูรณาการทั้งศาสตร์ ศิลป์ และเทคโนโลยีเข้า
ด้วยกันอย่างกลมกลืน เพื่อสร้างคนที่สังคมต้องการได้ในทุกมิติมีรูปแบบการจัดการศึกษาที่
หลากหลายสอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนสอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียน
การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นเครื่องมือกระตุ้นการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างสรรค์กรรม
และการศึกษาด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ ซึ่ง

เป้าหมายรองเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายหลัก โดยคำนึงถึงการพัฒนาเด็กวัยเรียนให้มี
ทักษะที่จำเป็นเพื่อพัฒนาไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 ด้วยคุณธรรม นำการพัฒนาทักษะการคิด ดังนี้

ทักษะที่จำเป็นเพื่อพัฒนาไปสู่ไทยแลนด์ 4.0

ทักษะที่ต้องพัฒนาสำหรับคนไทยเพื่อเข้าสู่ Thailand 4.0 ตามแนวคิด (ไพฑูรย์
สินลาร์ตัน. ม.ป.ป.; อ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2560: 25) มีดังนี้

- 1) Critical Thinking and Evaluation 2) Productivity and Innovation 3) Creativity and Imagination 4) Change and Problem-Solving 5) Communication and Self Confident 6) Asian and International 7) Ethic and Responsibility

แนวทางการบรรลุเป้าหมายรองเพื่อนำไปสู่เป้าหมายหลัก

การนำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.
2545 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษาแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 ในมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และ
พัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน
สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพสอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) มีหลักการสำคัญคือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา”
มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้มีความรู้
มีทักษะมีความคิดสร้างสรรค์มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พัฒนาศักยภาพมนุษย์

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่
เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก 20 ปีข้างหน้า
ซึ่ง “คนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุข
ภาวะที่ดีในทุกช่วงวัยมีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์อดออม โอบอ้อมอารีมีวินัย
รักษาสีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีฟตามความถนัดของตนเอง

แนวทางในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2557) ได้มอบหมายให้สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทำวิจัยเรื่อง “การกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21” ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยแนวทางในการดำเนินการที่สำคัญทั้งการ “ซ่อม” และการ “สร้าง” ควบคู่กันไปเพื่อเป็นการปรับแต่งซ่อมแซมกลไกการศึกษาเดิมให้ดียิ่งขึ้นและสร้างเสริมกลไกใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองพลวัตการเปลี่ยนแปลงแห่งศตวรรษที่ 21 รวมถึงสร้างพลังของการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาการศึกษาเรียนรู้ของไทยในทางปฏิบัติอย่างยั่งยืนและสมดุลเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง

ซ่อม ประกอบด้วย 1) ปฏิรูประบบการผลิตครูและพัฒนาศักยภาพครูประจำการ 2) ปฏิรูปการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) ปฏิรูประบบการประเมินเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Formative assessment) 4) ปฏิรูปเชิงโครงสร้างและบริหารการเปลี่ยนแปลงตลอดจนปฏิรูประบบการบริหารจัดการ (Management system)

สร้าง ประกอบด้วย การสร้างสังคมแห่งปัญญา (Wisdom-based society) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Supportive learning environment) เพื่อสร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์ (ไม่ใช่แค่เน้นแต่วิชาการ)

สรุปภาพรวมของเป้าหมายหลัก เป้าหมายรอง และแนวทางบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุขในสังคม” แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการกำหนดยุทธศาสตร์และวางเป้าหมายที่สามารถตอบสนองการพัฒนาที่สำคัญในด้านต่างๆ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ที่มุ่งหวังให้คนไทยมีคุณธรรมจริยธรรมมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคตซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพและด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ผลิต พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มุ่งหวังให้มีการผลิตครูได้สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทและมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ สามารถใช้ศักยภาพในการสอนได้อย่างเต็มที่ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพ

4. การนำแนวทางบรรลุปเป้าหมายสู่การปฏิบัติ

การพัฒนาศักยภาพเด็กวัยเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วย MORAL THINKING SCHOOL

สรุปภาพรวมของเป้าหมายหลัก เป้าหมายรอง และแนวทางบรรลุปเป้าหมาย ดังนี้

ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ : คนไทยที่คาดหวัง

คนไทยมีศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ ในศตวรรษที่ 21 (3R 8C)

3Rs คือ Reading-อ่านออก, (W) Riting-เขียนได้, (A) Rithmatic-มีทักษะในการคำนวณ

8Cs ดังนี้ คือ Critical Thinking and Problem Solving : มีทักษะในการคิดวิเคราะห์

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแก้ไขปัญหาได้ Creativity and Innovation : คิดอย่างสร้างสรรค์
คิดเชิงนวัตกรรม Collaboration Teamwork and Leadership : ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม
และภาวะผู้นำ Communication Information and Media Literacy: ทักษะในการสื่อสาร และ
การรู้เท่าทันสื่อ Cross-cultural Understanding : ความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม
กระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม Computing and ICT Literacy : ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และการ
รู้เท่าทันเทคโนโลยี Career and Learning Skills : ทักษะทางอาชีพ และการ
เรียนรู้ Compassion : มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย ซึ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐานสำคัญ
ของทักษะขั้นต้นทั้งหมด และเป็นคุณลักษณะที่เด็กไทยจำเป็นต้องมี

ศักยภาพคน ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากร
มนุษย์ มีทักษะคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ นิสัยใฝ่เรียนรู้ จิตสำนึกดีงาม มีวินัย รู้คุณค่า
ความเป็นไทย และมีสุขภาพกาย / ใจที่ดี

ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์: ประชาชนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 หมายถึง เด็ก เยาวชน
และคนในสังคมไทย มีความรู้ความสามารถ มีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้มีทักษะในการ
คำนวณ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแก้ไขปัญหาได้ คิดอย่าง
สร้างสรรค์ คิดเชิงนวัตกรรม ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะในการสื่อสาร
และการรู้เท่าทันสื่อ ความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม กระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม ทักษะ
การใช้คอมพิวเตอร์ และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี มีทักษะทางอาชีพ และการเรียนรู้ มีคุณธรรม มี
เมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย ความสามารถในการสื่อสาร มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิด
สังเคราะห์ การคิด อย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่
การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสมมี
ความสามารถในการแก้ปัญหา มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต มีความสามารถในการใช้
เทคโนโลยี มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่

อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยมีจิตสาธารณะเพื่อการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์ นิสัยใฝ่เรียนรู้ มีจิตสำนึกถึงงามมีวินัย รู้คุณค่าความเป็นไทย มีสุขภาพกาย /ใจที่ดี ตามยุทธศาสตร์ 20 ปี

เจ้าภาพหลักและรองในการขับเคลื่อน

ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์: ประชาชนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ให้บรรลุเป้าหมายได้ ต้องมาจากนโยบายระดับชาติ โดยผู้นำรัฐบาล คณะรัฐมนตรี ข้าราชการ ประชาชน ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ผู้ปกครอง เด็ก ประชาชนทุกฝ่าย ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ วิจัย เห็นปัญหาร่วมกัน วางแผนแนวทางแก้ปัญหา การจัดสรรทรัพยากร บุคลากร การศึกษาเรียนรู้กรณีศึกษาจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่มีผลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทุกด้านอย่างยั่งยืน เพื่อถอดบทเรียน และมีความจริงใจในการแก้ปัญหา ตามหลักอริยสัจ 4 รู้ปัญหา เหตุของปัญหา แก้ที่เหตุ ด้วยวิธีการที่เหมาะสม ด้วยความจริงใจในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติ ปราศจากการคอร์รัปชั่น สร้างความตระหนัก ความร่วมมือของภาคราชการ เอกชน ทุกสถาบัน ทุกคนทุกฝ่าย โดยรัฐวางนโยบายการพัฒนาคนชัดเจนแล้ว มีแนวปฏิบัติสู่เป้าหมายชัดเจน ต่อเนื่อง ติดตามการดำเนินการ และตีความให้เข้าใจกระจ่างที่ตรงกัน เช่น นักเรียนไม่ต้องสอบเรียนต่อมีสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพรองรับอย่างเพียงพอ ทุกสถาบัน ตั้งแต่ครอบครัว สถาบันสังคม สื่อมวลชน รัฐบาลบทบาทหน้าที่และทำหน้าที่ของตน ในการสร้างสมาชิกที่มีคุณภาพให้กับสังคม สถาบันการศึกษา จัดการศึกษาตามแนวของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยบุคลากร ศึกษาบทบาทหน้าที่ แนวการพัฒนาระบบการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล อย่างเหมาะสมสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างแท้จริง จากหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนที่พอประมาณไม่มากเกินไป เพราะปัญหาต่างๆ ของเด็กวัยเรียนเกิดจากการเรียนเนื้อหาหนัก กระบวนการเรียนรู้ไม่น่าสนใจ กระบวนการวัดผล ให้ความสำคัญกับคะแนน ส่งผลให้เด็กวัยเรียนไม่เห็นคุณค่าของตนเอง หรือเด็กตั้งใจเรียน มีปัญหาความเครียด มีความเสี่ยงต่อปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น ปัญหาสุขภาพ ปัญหาพฤติกรรม ปัญหาการฆ่าตัวตาย เป็นต้น ซึ่งแตกต่างกับประเทศพัฒนาแล้วที่เรียนไม่มาก เด็กมีความรับผิดชอบตามภาระหน้าที่ที่พอประมาณทุกครั้ง การเรียนนำไปใช้ได้จริง มีความหมาย เด็กรักการเรียนรู้ เลือกเรียนต่อในสาขาที่สนใจ ไม่เครียด รักการเรียนรู้ ทำงานที่ถนัด มีความสุข มีอายุยืน ไม่เจ็บป่วย ลดภาระการรักษาพยาบาลของรัฐ หรือการสนับสนุนงบประมาณฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่างๆ ให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง เช่น คอตีบ ไอกรณ บาดทะยัก ลดปัญหาการระบาดของโรคในพื้นที่ต่างๆ เช่น ตะเข็บชายแดน รัฐสนับสนุนงบประมาณในการฉีดวัคซีนป้องกัน ไข้หวัดใหญ่ ไวรัสตับ เอ บี เอช ไอ วี เป็นต้น เพื่อลดการรักษาเมื่อเจ็บป่วย รื้อรัง หรือรุนแรง ระยะเวลายาวนาน สูญเสียงบประมาณสูง นำงบประมาณจากการรักษาซึ่งเป็นภาษีประชาชนในการป้องกัน ส่งเสริมสุขภาพ สาธารณูปโภค การขนส่ง สะดวก ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึงในการพัฒนาประเทศ พัฒนานวัตกรรม พัฒนาคนที่แท้จริง ผู้นำมีความคิด มีเกียรติ ไม่ฉวย

โอกาสคอร์ปชั่นเมื่อเป็นผู้นำมีอำนาจ การจัดการศึกษาไม่ใช้งบประมาณสูง วางแผนระยะยาว แนนอนมีเป้าหมายที่ชัดเจน หนึ่ง ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติทุกระดับมีแผนการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง การพัฒนามีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล แทนการส่งนโยบายรายวันจากเทคโนโลยี เช่น ส่งนโยบายด่วนผ่านทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งทำให้ลดภาระงานหลัก แต่มุ่งงานด่วนที่ไม่ผ่านการวางแผนมาก่อน ซึ่งประเมินได้ว่า บางงานอาจไม่จำเป็น ไม่ทำก็ไม่ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างแท้จริง หากการทำงานเพื่อมุ่งการทำเพื่อใช้งบประมาณให้หมด หรือทำให้มีภาพ เพื่อได้รับการชื่นชม เป็นการพัฒนาคนที่ยังมีจริยธรรมขั้นต่ำตามทฤษฎีจริยธรรม หรือประเมินได้ว่าวุฒิภาวะยังไม่เพียงพอ ซึ่งเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มทำตามแบบที่เห็นผู้ใหญ่ทำ ไม่ได้ทำตามคำที่ผู้ใหญ่อบรมสั่งสอน การที่ผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดี จึงเป็นการพัฒนาคนที่ได้ผลแท้จริง

ซึ่งผู้นำประเทศหรือ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นเจ้าภาพหลักในการประสานกับทุกหน่วยงาน ในฐานะหน่วยงานหลักในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุขในสังคม” แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับนี้มีการกำหนดยุทธศาสตร์และวางเป้าหมายที่สามารถตอบสนองการพัฒนาที่สำคัญในด้านต่างๆคือยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ที่มุ่งหวังให้คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรมมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคตซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพและด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ผลิต พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มุ่งหวังให้มีการผลิตครูได้สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทและมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ สามารถใช้ศักยภาพในการสอนได้อย่างเต็มที่ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพ

การบูรณาการวางแผนงานกับกระทรวงต่างๆ เช่น กระทรวงสาธารณสุข ตามแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ.2560 – 2564 มีเป้าหมายให้คนไทยมีความรอบรู้ด้านสุขภาพพระบดีดีมากเพิ่มขึ้นร้อยละ 25 ภายในปี 2564 กระทรวงสาธารณสุขเล็งเห็นถึงความสำคัญของการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพของคนไทย ได้ดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยเรียนวัยรุ่น ให้เกิดการพัฒนาสุขภาพควบคู่กับการศึกษา มุ่งเป้าให้เด็กไทยเป็นเด็กดี มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตช่วงวัยเรียนวัยรุ่น กอปรกับมีการขับเคลื่อนงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามแนวทางองค์การอนามัยโลก ทั้งนี้ มีแนวทางการดำเนินงานพัฒนาเป็นโรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพ (HLS) 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การบริหารจัดการ 2. การสื่อสารความรู้ด้านสุขภาพ 3. การจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพและการเรียนรู้ และ 4. การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

ปัจจัยของความสำเร็จในการการพัฒนาศักยภาพเด็กวัยเรียนสู่ประชาชนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 จากแนวคิดของนักการศึกษาและตัวอย่างผลงานวิจัย ดังนี้

แนวคิดการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการคิดของ เจนเซน (Jensen. 2007: 7) เสนอยุทธวิธีในการส่งเสริมพัฒนาการสมองภายใต้บริบทในโรงเรียน ดังนี้ 1) ด้านนโยบายการบริหาร เน้นการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง ไม่ใช่อำนาจ 2) ด้านหลักสูตร เน้นการพัฒนาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับพฤติกรรม 3) ด้านการอบรมครูใหม่ เน้นการสอนเกี่ยวกับสมอง การพัฒนาการคิด ไม่ใช่การทดสอบที่เป็นคะแนน 4) ด้านการออกแบบห้องเรียนเน้นการควบคุมอุณหภูมิ แสงและเสียง 5) ด้านเนื้อหา เนื้อหาน้อยแต่ศึกษาเชิงลึก 6) ด้านตารางเวลา เน้นการปรับตารางเวลาให้ยืดหยุ่น 7) ด้านเทคนิคการสอน เน้นใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ การเลียนแบบ เพิ่มกิจกรรมข้อจำกัด ระยะเวลาของความสนใจ 8) ด้านการประเมิน เน้นการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ประเมินความพยายาม รักการเรียนรู้ การทดสอบที่ไม่มีรางวัล 9) การจัดลำดับความสำคัญของงบประมาณมุ่งไปที่การป้องกันการจ่ายค่าตอบแทน ให้ครูทุ่มเทเพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน เพื่อปรับปรุงอาคารและสถานประกอบการ ที่มีคุณภาพ 10) ด้านเทคโนโลยี ยังจะไม่มีการเรียนแบบ Online จนกว่าจะถึงระดับมัธยม 11) การพัฒนาทีมบริหาร 12) ตารางรายการอาหาร 13) โปรแกรมสองภาษา 14) การศึกษาพิเศษเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนความเข้มแข็งระยะยาว

แนวทางในการขับเคลื่อนกระบวนการคิดสู่ห้องเรียน ของ แมคกวินเนส (McGuinness. 1999: 1-3) ได้นำเสนอ ดังนี้ 1) กำหนดกรอบเกี่ยวกับการคิดให้ชัดเจนตามเป้าหมายที่ต้องการ 2) กำหนดวิธีการนำเรื่องการคิดสู่หลักสูตรการเรียนการสอน 3) การสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพที่ดีเอื้อให้นักเรียนกล้าคิด 4) วิธีการสอนคิดในห้องเรียน 5) พัฒนาครูให้สามารถสอดแทรกทักษะหรือกระบวนการคิดใช้คำถามในการสอนสาระต่างๆ 6) จัดโอกาสให้นักเรียนแสดงผลการคิด 7) การประเมินความก้าวหน้าของโครงการ

โกลดิง (Golding. 2005) กล่าวว่า สิ่งที่ครูใหญ่และหัวหน้าด้านหลักสูตรจะต้องส่งเสริมวัฒนธรรมโรงเรียน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดในโรงเรียน มี 8 องค์ประกอบหลักที่จะต้องระบุให้ชัดเจน ดังนี้ 1) ทำให้แน่ใจว่าการพัฒนาทักษะการคิดเป็นเป้าหมายหลักของโรงเรียน 2) มีการสนับสนุนรูปแบบและบุคลากรเพื่อพัฒนาทักษะการคิด 3) สร้างสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่สนับสนุนการพัฒนาทักษะการคิด 4) กำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนที่จะใช้ในการพัฒนาทักษะการคิด 5) ส่งเสริมครูที่จะพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมที่จะพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน 6) ทำให้แน่ใจว่านักเรียนจะเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และเป็นนักคิด 7) กำหนดตารางเวลา ทรัพยากรและการอบรมเพื่อสนับสนุนครูในการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน 8) แจ้งให้ทุกคนในโรงเรียนทราบถึงเป้าหมายดังกล่าว และมีการสร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการคิดโดยเฉพาะ

5. สรุปในภาพรวม

การปฏิรูปการศึกษาของไทยเกิดขึ้นด้วยการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการทำให้การปฏิรูปการศึกษาของไทยบรรลุเป้าหมาย ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการตามนโยบาย โดยเฉพาะการจัดการศึกษาส่งเสริมการคิด ตามหมวด 4 แนวการจัดการศึกษาในมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และมาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ และมาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งไม่มีเจตนาในการพัฒนาคนไทยโดยวัดจากคะแนนแล้วเปรียบเทียบกับ เราจึงไม่ควรหลงทางและติดกับดักที่สร้างขึ้นมาเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ที่มีความแตกต่างกัน เช่น ประเทศฟินแลนด์หรือสิงคโปร์ที่มีประชากรเพียง 5 ล้านคนเศษ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มีหลักการสำคัญ คือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลักในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญ ดังกล่าว ภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม” แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์และวางเป้าหมายที่สามารถตอบสนองการพัฒนาที่สำคัญในด้านต่างๆ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ที่มุ่งหวังให้คนไทยมีคุณธรรมจริยธรรม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต” ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพและด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ผลิต พัฒนาคู ณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มุ่งหวัง ให้มีการผลิตครูได้สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทและมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ สามารถใช้ศักยภาพในการสอนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพ ” รวมทั้ง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้ เป็นคนดีเก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทย มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์อดออม โอบอ้อม อารีมีวินัย รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และเป็นพลเมืองดีของชาติมีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสาร ภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และ

การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีฟตามความถนัดของตนเอง (ราชกิจจานุเบกษา. 2561 : 9)

การพัฒนาศักยภาพเด็กวัยเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วย MORAL THINKING SCHOOL
จะประสบความสำเร็จได้ เกิดจากทุกระดับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน ตั้งแต่การที่คนในสังคมทุกระดับร่วมวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยด้วยหลักอริยสัจ 4 MORAL THINKING SCHOOL MODEL ที่สามารถพัฒนาคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องทำทั้งระบบของประเทศจากความตระหนักเห็นความสำคัญและความร่วมมือของทุกสถาบัน ทุกระทรวง กรม กอง หน่วยงาน และทุกคนในสังคมไทยต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ร่วมมือกันวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ด้วยหลักอริยสัจ 4 ซึ่งผู้บริหารระดับ การวางนโยบายของชาติ ทุกระทรวง เปิดใจกว้างรับรู้อย่างจริงจังเพื่อนำมาวางแผนพัฒนาอย่างจริงจัง จริงใจ มีเป้าหมายคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติให้มีคุณภาพเต็มศักยภาพ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข แล้วศึกษาปัจจัยของรูปแบบการพัฒนาทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 นโยบายของรัฐ องค์ประกอบที่ 2 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร องค์ประกอบที่ 3 ภาวะผู้นำของครู องค์ประกอบที่ 4 บุคลิกภาพของครูที่ส่งเสริมการคิด องค์ประกอบที่ 5 การอบรมเลี้ยงดู องค์ประกอบที่ 6 คุณลักษณะของนักเรียนที่ส่งเสริมการคิด องค์ประกอบที่ 7 หลักสูตรที่ส่งเสริมการคิด และองค์ประกอบที่ 8 สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และนำมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง วัตถุประสงค์เป็นระยะ เพื่อนำมาวางแผน ปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะกับบริบทของแต่ละโรงเรียน ชุมชน สังคม โดยมีเป้าหมายชัดเจนและพัฒนาไปสู่การสร้างเด็กไทยให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีคุณค่า มีความสุข สังคมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน รักษาแผ่นดินและอิสรภาพและถ่ายทอดเป็นมรดกให้ถึงรุ่นลูกหลานต่อไป

บทเรียนที่ได้เรียนรู้จากการทำงาน

ความท้าทายในการบูรณาการความคิดจากสมาชิกในกลุ่ม

การได้มาร่วมฝึกอบรม หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 89 วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. ประจำปี 2562 ทำให้ผู้ศึกษามีโอกาสได้เรียนรู้รับการถ่ายทอดความรู้ แนวคิด ประสบการณ์ที่มีคุณค่าจากอาจารย์ทุกท่าน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มซึ่งมีความรู้ประสบการณ์หลากหลาย แต่ละคนได้มอบความเป็นกัลยาณมิตร สร้างความรัก ความไว้วางใจในช่วงระยะเวลาอันสั้นที่ได้ทำงานร่วมกัน ทำให้รู้จักกันเสียใจคอ ได้รับการช่วยเหลือในด้านต่างๆ ทั้งงานที่ฝึกอบรม ภาระงานในหน้าที่ งานสังคม

ส่วนรวม ซึ่งแต่ละคนมีภาวะผู้นำ ในขณะเดียวกันเป็นผู้รับฟังที่ดี เป็นผู้ตามที่ดี ให้เกียรติซึ่งกันและกัน เป็นแบบอย่างของผู้บริหารระดับสูงที่สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รับความความเห็นต่างและหาข้อสรุป ร่วมกันเพื่อหาแนวทางที่ดีที่สุดเพื่อการพัฒนางานที่เกิดประโยชน์กับส่วนรวมประเทศชาติในอนาคต ตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน รวมถึงทุกคนหวังผลกับการพัฒนาประเทศในระยะยาวจากการ พัฒนาคนด้วยกระบวนการปัจจัยที่เหมาะสม ด้วยความจริงใจ จากการนำหลักธรรมทางศาสนามาเป็น แนวทางในการพัฒนาคุณธรรมนำความคิด เพื่อการพัฒนาอย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ผลการพัฒนา ส่งไปถึงรุ่นลูกหลานในอนาคตของชาติไทย

การเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการพัฒนาตนเอง (IS) ให้เข้ากับการนำข้อเสนอในรายงาน กลุ่มไปปฏิบัติ (GP)

จากการได้ศึกษาค้นคว้าอย่างหลากหลายของแต่ละคน ได้ค้นพบงานที่ตนเองสนใจและลงมือ ดำเนินการนั้น ได้ประสบการณ์กว้างขวางและเชิงลึกหลายอย่าง ซึ่งจากการนำผลการพัฒนาตนเอง (IS) ที่ได้ประสบการณ์ต่าง ๆ นั้น ทำให้มีข้อมูลมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกในกลุ่มซึ่งแต่ละคนมี ประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามานำเสนอ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนแนวคิด ประสบการณ์ อย่างกว้างขวาง เกิดการรับฟัง การแสดงความคิดเห็น การเสนอแนะอย่างสร้างสรรค์ การเปิดใจกว้าง ยอมรับในประเด็นต่างๆ ที่เห็นประโยชน์ต่อส่วนรวม นำไปสู่การสรุปหัวข้อและการศึกษาค้นคว้า ในแต่ละประเด็น การร่วมแรงร่วมใจแบ่งหน้าที่กันทำตามความถนัด ทำให้งานสำเร็จลุล่วง สร้างความภาคภูมิใจร่วมกัน จึงเป็นบทเรียนที่ได้จากการเข้าฝึกอบรมที่มีคุณค่า ซึ่งได้รับฟัง การถ่ายทอดการเสนอแนะของอาจารย์แต่ละท่านด้วยความเมตตา ได้เรียนรู้จากการทำงานกลุ่มที่แต่ละคนมีศักยภาพในการทำงานมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และได้ข้อสรุปที่เป็นประโยชน์ การฝึกอบรมครั้งนี้จึงได้จัดการพัฒนาทั้งระเบียบวินัยในตนเอง โดยต้องเข้าอบรมตามกำหนด มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างสม่ำเสมอ ได้มีโอกาสเป็นลูกศิษย์ของ ท่านอาจารย์ที่มีความรู้ ประสบการณ์ คุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิต การพัฒนางานเพื่อสังคมส่วนรวม ได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าประทับใจในชีวิต

บรรณานุกรม

- ชนาธิป พรกุล. (2556). การสอนกระบวนการคิด: ทฤษฎีและการนำไปใช้. กรุงเทพฯ: วีพรีน (1991).
- บรรจง อมรชีวิน. (2554). สอนให้คิด(Thinking School). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. ราชกิจจานุเบกษา. (2546). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2558). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวให้พ้นกับดักของตะวันตก. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580). ราชกิจจานุเบกษา. 2561 เล่ม 135 ตอนที่ 82 13 ตุลาคม 2561
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฎหมาย. เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก วันที่ 6 เมษายน 2560.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). ขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ (Implementation: From Policy to Practice). ม.ป.ท.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579). กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อดุลย์ วัชรวิญญู (2557). วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงครามปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2557
- Claudia Goldin; & Lawrence Katz. (2008). The Race between Education and Technology. The Belknap Press of Harvard University Press.
- Garner, R. Finland schools: Subjects scrapped and replaced with 'topics' as country reforms its education system (online). from <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/finland-schools-subjects-are-out-and-topics-are-in-as-country-reforms-its-education-system-10123911.html>.
- H. Gardner. Multiple intelligences. (Online). Available from URL: <http://tip.psychology.org/gardner.html>

รายนามผู้จัดทำ

รหัส	ชื่อ - สกุล
89030	นายสุภวัฒน์ หนูพริก
89031	นายโชค รุ่งพิทักษ์
89047	นางสาวจันทนา จิตการคำ
89048	นายอนุ เพ็ชรัน
89092	นายสมพจน์ กวางแก้ว
89094	นางสาวศรีสอางค์ แสงสุวรรณ
89095	นางจิตรา สีทนนานวัฒน์
89103	นายชูชาติ แก้วนอก
89107	นายอรัญ ทนันทิต
89125	นางสาวอรทัย ธนาวินิจเจริญ

คณะผู้จัดทำ กลุ่มที่ 12

พฤษภาคม 2562